

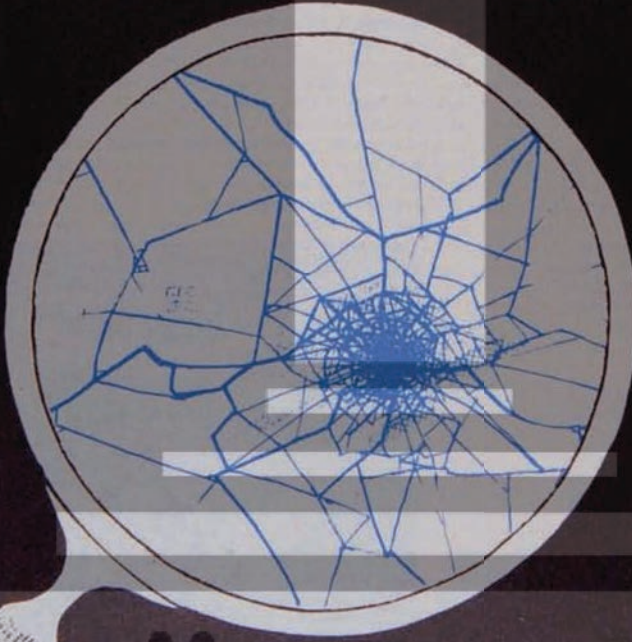
...
tarafından
TÜSTAV
bağlanmıştır

BAGIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALIZM
İÇİN

YÜRÜYÜS

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ SAYI : 16 29 TEMMUZ 1975 5 TL.

CIA VE KIBRIS

TÜSTAV

"DEMOKRASI
BİLDİRGESİ"

LAYNE BOWLER İŞÇİLERİ DİRENİYOR

LAYNE BOWLER
İŞÇİLERİ
KONUKLARI
İLE

Uzun zamandır yasaklanan grevlere Sıkıyönetimin 12 sayılı bildiriyle "bazı koşullarda" yeniden izin verilmeye başlanınca Ankara'da çeşitli işyerlerinde işçiler bu demokratik haklarını kullanmaya başladılar.

İşte Ankara-İstanbul karayolunun 16. kilometresindeki

A. Ş. 'nde de önceki hafta Perşembe sabahı 6.00 sularında vuruldu grev dovulu.

"Hak verilmez alınır!"

"Yoşosın Örgütlü Mücadelemiz!"

"DİSK Emek ve Kardeşlikten Yanadır"

"İşçiyiz güçlüyüz, devrimde öncüyüz"

diye Layne Bowler işçileri gürliyordu.

140 kadar işçi çalışıyor Layne Bowler'de. Bunların 110'u DİSK'e bağlı Maden-İş sendikasına kayıtlı. Bu işyerinde daha önce hiç greve gidilmemiş. Fakat işçiler, uygulanan baskılara karşı ve yemekhanenin darlığı nedeniyle iki kez yemek boykotuna ve işi yavaşlatma direnişine gitmişler. Bu direnişin ardından yemekhaneleri genişletilmiş, ama baskılar durmamış.

İşyerinde şu anda 75 işçi asgari ücretle çalışıyor. Bu 75'in içinde tornacısıyla, matkapçısıyla, dökmücüsüyle her türlü sanatkâr işçi de yer alıyor.

DİRENİŞ

1 Nisan 1975'te toplu sözleşme için görüşmeler başlamış. Anlaşma olmamış... Uzlaşma kurulu da bunu sağlayamayınca sorun İş Mahkemesi'ne gelmiş İş Mahkemesi saat ücretine birinci yıl için 375 kuruş, ikinci yıl için 375 kuruş zam yapılmasına, ayrıca 750 liralık adun-kömür parası ve 2 maaş ikramiye ödenmesine karar vermiş. Ne var ki işveren buna yanaşmamış. Ve işten atılmalar başlamış.

Grev kararı açıklandıktan sonra işverenden "gayri resmi" uzlaşma önerisi gelmiş. İşveren eski söylediklerini tekrarlamış. Oyolamaya devam etmiş. Önceki Solı günü de 10 kişilik bir askeri birliği "tedbir" olarak fabrikaya getirmiş.

İŞÇİ SINIFI DİYOR KI...

Maden-İş'in işyeri temsilcisi Enver Taşdemir işçi arkadaşlarıyla davul zurna eşliğinde halay çekiyor. Ona direnişin amaçlarını soruyoruz:

"Grevimizin sona ermesi için İş Mahkemesi'nin kabul ettiği haklarımızdan başka, atılan 4 arkadaşımızın yeniden işe alınmaları gerekir. Ayrıca iş güvenliği için greve devam... İlerde bir arkadaşın işine son verilecek olursa 3 ay işsizlik sigortası ve maaşının dörtte üçü istenecek..."

Araya giren Avni Alpaçın, "eylâm içinde ek maddeler de gelebilir" diye ekliyor. Enver Taşdemir de sözlerini yarım bırakmıyor: "Mücadelemiz bu grevle

bitmeyecektir. Sömürü varolduğca sürecektir."

İşçi sınıfının sözleri yalnız bunlar değil. İşte birkaçı daha:

HÜSEYİN AĞIL: "Mukaveleli 3 işçi var. Patron bunları tehdit ediyor. Grevin omacı sınıfsaldır. Haklarımız geçici değil. Emegin hakkını istiyoruz. Sömürüye karşı çıkalım."

HASAN ALİ KESKİN: "Fabrika işçisinin. Patronun olsa, bizim yerimize günün sıcağında gecenin ayazında o beklerdi. Hani ya nerde? Zammımızı alacağız. Bundan evvel tek tek takdiri zammı verdi patron. Bana 20 kuruş veriydi, başka bir arkadaşta da 5 kuruş!"

Bu direniş size neler öğretiyor diye sorduğumuzda eylemin yürütücüleri birbirlerini şöyle tamamlıyorlar:

"Daha sağlam olmasını",

"İleriyi daha iyi görmesini"

"Kendimizi parabolalarına ezdirmemeyi",

"İşçi sınıfının bir parçası olarak dayanışma içinde tek yumruk olmayı".

DAHA İLERİ

Sözü Maden-İş 2. Bölge Başkanı Ali Altınkaynak alıyor:

"Grev işçi sınıfını bilinçlendiriyor. Hak verilmez alınır" kavramını eylem içinde kendi gücüyle anlıyor işçi sınıfı. Böylece birliği, beraberliği, mücadeleyi,

İşçi sınıfının bugünkü ivedi sorunlarını soruduğumuzda Altınkaynak'dan şu cevabı alıyoruz:

1- Sıkıyönetimin kalkması,

2- Genel grev hakkının sağlanması,

3- Lakavtın kaldırılması,

4- Kiden tazminatının işçi sınıfının istediği biçime sokulması... Alınan tazminatın iş güvenliği düzeyinde tutulması... İşverenin işçiyi kalayca kolundan tutup atması önlenmezse yapılan toplu sözleşmelerin değeri kalmıyor. Yeni alınan işçilerle ortalama ücret asgari düzeyinde tutuluyor...

5- İstihdam sorununun çözülmesi,

6- İşsizlik sigortasının sağlanması."

Ali Altınkaynak şöyle devam ediyor: "Tekbaşına ekonomik örgütlenmenin yemediği ortada. Devlet mekanizması sermaye sınıflarının elinde oldukça sömürü sürecektir. Ekonomik örgütlenmenin yanısıra siyasal örgütlenme de zorunlu."

İBRAHİM DOĞAN bu sözleri doğruluyor: "Türkiye'de demokrasi sömüren sınıflarıdır." ŞİNASİ HANÇER ekliyor: "Devlet parabolalarıdır." FAHRİ KESER atılıyor: "Büyük burjuvazi de var, küçük burjuvazi de. Parabolalarının yüksek maaşları yanında çolukluşuklu işverenin adamları küçük burjuvazi oluyor."

Vardiyası sonunda çevredeki fabrikalardan öbek öbek işçi akın ediyor Layne Bowler'e. Bu grevin yalnız Layne Bowler işçilerinin grevi olmadığını biliyorlar. Aslında kendi grevlerini kutluyorlar. 16 yaşındaki İşmail Deveci grevde suçlanan banalaları, kendi deyimiyle "Devrimci Su" ile serinletiyor. Söz çökarak işçilere şevk veren Kenan Top ve Ramazan Kaya, "grevlere sözlerle gidip, moral vereceğiz" diye söz veriyorlar.

ULUSOY MOBİLYA'DA DA DİRENİŞ

Ulusoy Mobilya'da da Ağaç Eşya İşçileri Sendikası (ASİS) grevde. Grevci işçilerin sayısı 19. Bunların 7'si çirak. Siteler'de benzeri işlerde 31 bin işçi çalışıyor. Bunların tümüne yakını sigortasız. ASİS'in grev çadırının önünde sürekli polis bekliyor. Polisler, sık sık gözlemlerinin düğmelerini açıp boyunlarındaki Baskurt kolyelerini gösteriyorlar. Grevin Ulusoy Mobilya dışına sığramaması için olanca çabayı harcıyorlar.

Ankara'daki grevlerin anlamı açık: Demokratik güçlerin sürekli mücadelesi bu alanda da meyvalarını vermeye başladı. Sıkıyönetimin, "bazı durumlarda" da olsa grevlere izin vermesi bunun sonucu. Ankara'da Maden-İş'e bağlı Kaya Döküm, Hafif Metal, Holsan ve Ankara Elektrik Sanayii işçileri de grev için uzun süredir izin bekliyorlar. Bunlardan Kaya Dökümün bekleme süresi 11 ayı bulmuş durumda.

Tek tek uyumsuzluklar, grevler bütüne doğru ilerliyor. İşçi sınıfı ile patronlar sınıfı arasındaki uzlaşmaz çelişki her geçen gün belirginleşiyor. Her geçen gün işçi sınıfından yeni yeni elemanlar karşılarındaki gücü tanıyorlar, bilinçleniyorlar. İşçi sınıfının mücadelesi bütünleşiyor. İşçi sınıfı iktidarına giden yolda yeni yeni engeller açılıyor.

GREVDEKİ
ULUSOY
İŞÇİLERİ İLE
DAYANIŞMA

YURUYUŞ HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

SAHİBİ:
Nihat SARGIN

SORUMLU YÖNETMEN:
Taner TUNCEL

TEKNİK SEKRETER:
Uğur OKMAN

ADRES:
Kanur Sakak 15/8
Yenişehir - ANKARA

Tel: 17 45 81

ABONE KOŞULLARI:
Yıllık: 200.- TL
6 Aylık: 100.- TL

Dış ülkelere abone bedeli
iki katıdır.

İLAN KOŞULLARI:

Arka Kapak Renkli : 7.500.- TL

Arka Kapak Siyah Beyaz : 6.000.- TL

İç sayfalarda sütun santimi : 20.- TL

İç sayfalardaki yayın ilanları :

% 50 indirimlidir.

Dizgi: ÖNCÜ Ofset

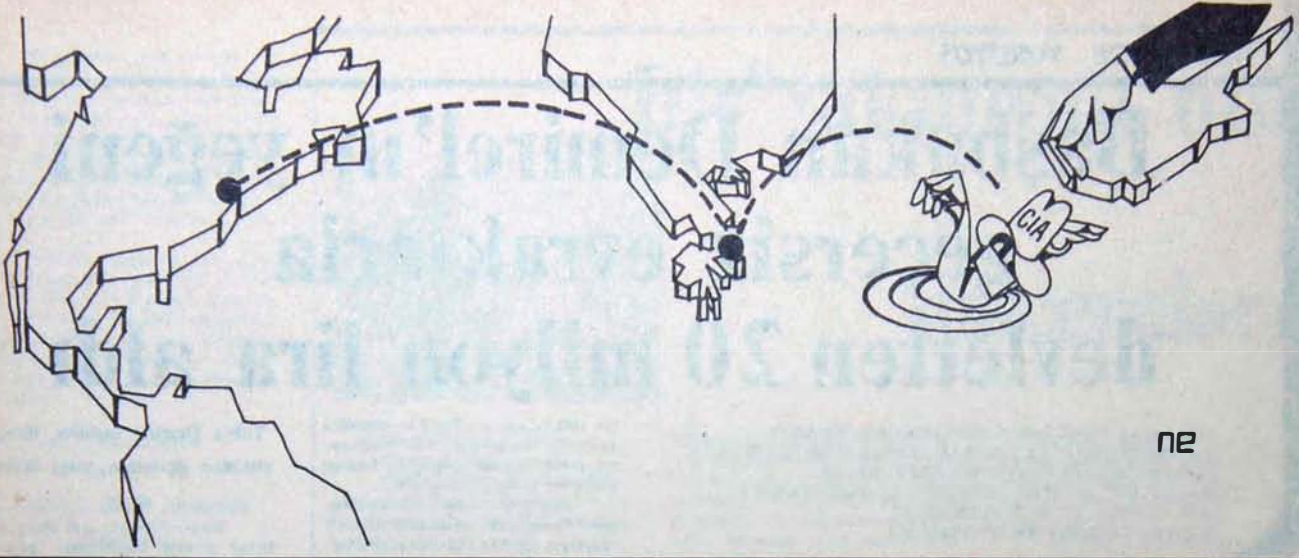
Tel: 17 79 19 Ankara

Baskı: Karaca Ofset Matbaacılık

Dağıtım: Hürriyet Gazete Dağıtım
Telefon 28 50 20 İst.

Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. Gönderilen yazı ve fotoğraflar iade edilmez.

KAPAK DÜZENİ
İbrahim NİYAZIOĞLU

NE

CIA VE KIBRIS

YALÇIN KÜÇÜK

Kıbrıs çıkartmasının birinci yıl dönümünde bu çıkartmayı gerçekleştiren Ecevit'in değerlendirmeleri tekrardan yerli ve yabancı basında yer aldı. TRT hariç bütün yayın organları, Kıbrıs çıkartması ile Ecevit arasındaki zorunlu ve kaçınılmaz bağı ortaya koymaktan geri kalmadı.

Ecevit'in Kıbrıs'la ilgili görüşlerinin bir bölümü CIA üzerine. Aslında bu görüşleri yalnızca Ecevit'e mal etmemek gerekir. Gerek içte ve gerekse dışta çok yaygın. Yaygın olan CIA görüşü şöyle: CIA, Türkiye'nin Kıbrıs çıkartması konusunda yanlıdır. CIA'nın Türkiye'deki istihbarat kaynakları, merkezini ve Amerika Birleşik Devletleri yöneticilerini yanılttı.

CIA ile ilgili yaygın görüş, diğer bir çok yaygın görüşte olduğu gibi, yanlıştır. Sadece eksik değil, aynı zamanda yanlıştır. Yanlışlığın bir kaynağı, genel. CIA, sadece bir istihbarat örgütü değil. Aynı zamanda bir eylem ve uygulama örgütüdür. Yanlışlığın ikinci kaynağı Türkiye'de. CIA'nın Türkiye'deki örgütü, Türkiye'deki güçleri, sadece bilgi topluyor. Aynı zamanda belirli bir politikayı uyguluyor. Belirli bir politikanın gerektirdiği eylemleri gerçekleştiriyor. Ya da belirli bir politikaya ters düşen eylemlerin gerçekleşmesini için çaba gösteriyor.

Bu yüzden yanıtı değil yenilme ortaya çıkıyor. Bunu açıklıkla kabul etmek gerek: CIA, Türkiye'nin Kıbrıs çıkartmasını önlemeye çalıştı. Yanılmadı, yenildi. Türkiye'de CIA'nın yanılmayıp yenildiğini en iyi bilecek olan Ecevit. Bildiği de muhakkak. Bildiğini, geçen yıl veya bu yıl açıklamaması da normal. Normal olmayan, geçen yıl veya bu yılki açıklamalarında, ilerdeki açıklamaları için hiç bir açık kapı bırakmaması. İlerde yapılacak işlerle ilgili bütün kapıları şimdiden kapatması.

Siyasal planda Türkiye'nin Kıbrıs çıkartmasına karşı çıkan liderlerin bir bölümü şimdi hükümette. Bunlar açıkça biliniyor. Bilinmeyenler ise, bürokrasi içinde, bürokrasinin her kesitinde ortaya çıkmış olan karşı koymalar. Bu karşı koymaların içten gerekçeleri olduğunu düşünmek mümkün. Ama içtenliğin ne kadar içten olduğunu ölçmek mümkün değil. Ayrıca, CIA'nın çıkartmanın olmayacağına inanırken bu karşı koymaların etkinliğine bel bağlamış olduğunu düşünmek imkân dahilinde. Bu tür düşünme, CIA'nın yanıldığı tezinin yanında, çok daha verimli. Üste için de çok daha yararlı. Yanılığının kabul edilmesinde halinde yapılacak iş yok. Yenilginin kabul edilmesinde ise, bugün olmasa bile yarın için, yapılacak iş çok.

Yanılığın yenilgi arasındaki kavramsal ve somut fark, CIA'nın gerçek gücünü değerlendirmek için de gerekir. Yanılığın tezi, kaçınılmaz olarak CIA'nın yenilmezliği düşüncesini de beraber getiriyor. Bir yanlılığı içeriyor. Halbuki CIA'nın gücü, emperyalizmin gücünden fazla değil. Üstelik eksik de değil. CIA, emperyalizmin vurucu gücünün diğer ülkelere yayılmış kolu. Bu bakımdan, bugün dünyanın bir çok yerinde emperyalizmin yenilgileri aynı zamanda CIA'nın yenilgileri oluyor. Emperyalizmin yer yer yenilgiye uğradığı bir zamanda, Amerika Birleşik Devletleri'nde CIA ile ilgili araştırma ve açıklamaların yoğunlaşmasının da nedeni burada yatıyor. Amerikan yöneticileri, CIA'nın eylemlerinden şimdi haberdar olmuyor. Şimdi yaptıkları, CIA'ye ilginin artmasından yararlanarak emperyalizmin yenilgilerini mümkün olduğu kadar gözlerden uzak tutmak.

Türkiye'nin ilk Kıbrıs çıkartmasıyla, CIA ve emperyalizm bir yenilgi aldı. Kıbrıs'taki ilk çıkartma, dünyanın barışsever ülkelerinin belirgin destek-

leri ile gerçekleşti. Kıbrıs'ı tam bir NATO adası haline getirmeyi amaçlayan faşist darbe başarısızlığa uğratıldı. Fakat bundan sonra başarısızlıkların sonu geldi. Emperyalist sistem Kıbrıs'taki ilk yenilgiyi, kendisi için başarılı ve yararlı bir doğrultuya çekmeyi becerdi.

Emperyalizmin, en çok kullanılan ve en çok başarılı yöntemi, bölme. Bir bölgenin bütününe kontrol edemeyince, etkinliğini, bölgeyi bölerek devam ettirmeye çalışır. Coğrafi temele dayalı federasyon, bu bakımdan, ihtiyaca pek uygun. Çünkü, coğrafi temele dayalı federasyonla Kıbrıs Adası'na barış getirmeye imkân yok. Bu konuda sağlanacak bir anlaşma, devamlı olma şansına sahip değil. Sadece Kıbrıs'ta yaşayan iki toplum arasında değil, Türkiye ile Yunanistan arasında da devamlı olarak gerginlik tohumlarını saklı tutacak bir tez. İki ülkenin de devamlı olarak silahlanmasını, diğer bütün sorunlarını geri plana atmalarını sağlayacak bir çözüm.

Coğrafi temele dayalı federasyon, zamanla ve kanlı çatışmalardan geçerek taksime ulaşmak demek. İki toplum arasında ekonomik ilişkilerin azalması ve iki toplum arasındaki sosyal ve siyasi bağların koparılması ancak taksime sonuçlanır. Her biri ayrı bölgelere kapatılmış ve birbirleriyle ekonomik bağları koparılmış bu iki topluluğu bir bağımsız devlet içinde tutmak imkânsız.

Coğrafi temele dayalı federasyon göçmen sorununu çözme şansına sahip değil. Göçmen sorununu çözmeden Kıbrıs Adası'na barış getirilemez. Tıpkı, Kıbrıs'ın iki kesimindeki demokratik güçlerin etkinliği ve birliğini sağlamadan Kıbrıs'a barış getirilemeyeceği gibi. Göçmen sorunu, üsler sorunu, demokratik güçlerin etkinliği sorunu, Kıbrıs'taki temel ve tek sorunun aynı yânlardan görünümü.

Türkiye'nin Kıbrıs'ı çıkartması, bir araç olarak ortaya atıldı. Bir araç olarak gerçekleştirildi. Çıkartma, barış ve özgürlük adına yapıldı. Barış ve özgürlük, çıkartmanın amacı idi. Sonradan amaç unutuldu; araç, amaç oldu. Bugün çıkartmanın sadece kendisi kutlanıyor. Çıkartmanın birinci yıl dönümündeki kutlama törenleri, yaratılan şöven ve militarist hava, Cumhuriyet'in el-linci yılını kutlama törenlerini de geride bıraktı. Kıbrıs'a ne için çıkarılmış olduğu, bırakınız Kıbrıs'ın tümüne, sadece Türk kesimine bile barış ve özgürlüğün getirilip getirilmediği özellikle unutuldu. Özellikle unutturuldu. Bugün Türkiye'nin yönetici çevrelerine ve onun aynası haline getirilen Yalçıntaş televizyonuna bakılacak olursa Kıbrıs'tan ve Kıbrıs için silahlanmaktan başka bir sorun yok. Türkiye, bugünü ve yarını, bunlarla birlikte bütün özgürlüklerini Kıbrıs'a bağlamış durumda. Bu bağlılık o kadar yaygın ki, artık herkes bunu normal karşılar hale getirildi. Türkiye'nin siyasal ortamında tek sorun Kıbrıs oldu. Daha doğrusu, Kıbrıs sorunu ile Türkiye'nin bütün diğer sorunlarının üstüne bir şal örtülmek isteniyor.

Soyla bir gelişmeden Türkiye'deki egemen güçlerin sağlayacağı yararlar saymakla bitmez. Ama sadece Türkiye'deki egemen güçler mi yararlanıyor? Başka bir şekilde söylenecek olursa, böyle bir gelişmeye sadece Türkiye'nin egemen güçleri mi katkıda bulunuyor? Bu sorulara cevap verebilmek için yanılığın ile yenilgi ayrımını yapmak zorunlu. Doğru cevabı bulabilmek için emperyalizmin, kesin yenilgiye kadar etkinliğini sürdürmeye devam edeceğini hatırlamak gerekir.

Başbakan Demirel'in yeğeni geçersiz evraklarla devletten 20 milyon lira aldı

İHRACATTA VERGİ İADESİ UYGULAMASINI, TİCARET BAKANLIĞI TEŞVİK VE UYGULAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ DE İZLİYOR. DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ'NÜN RAKAMLARI, BU GENEL MÜDÜRLÜĞÜN RAKAMLARININ ÇOK ALTINDA. BU DA GÖSTERİYOR Kİ İHRACAT YAPILMIŞ GİBİ GÖSTERİLMİŞ.

TÜRKİYE'NİN 1973 VE 1974 YILLARI MOBİLYA İHRACATI TOPLAMI 3 MİLYON 584 BİN 826 LİRADIR. YAHYA DEMİREL'İN İHRAÇ ETTİĞİNİ SÖYLEDİĞİ MOBİLYANIN DOKUZDA BİRİ.

Süleyman Demirel'in yeğeni Yahya Demirel'in mobilya ihracatı yoluyla sağladığı 20 milyon 530 bin 394 liralık vergi iadesi, yeni boyutlar kazanıyor. Devlet İstatistik Enstitüsü'nce derlenen Türkiye'nin ihracat istatistiklerinde, 1973 ve 1974 yılları toplam mobilya ihracatı dahi, Yahya Demirel'in vergi iadesi olarak aldığı 20 milyon liranın altıda birini tutmuyor. Bu yıllar itibarıyla toplam ihracat, 256 bin 059 dolar, yaklaşık 3 milyon 584 bin lira.

Olayların gelişimi

Yeğen Demirel, "Orman Ürünleri, İnşaat Malzemeleri İthalat İhracat" şirketinin sahibi. Bu şirket son birbuçuk yıl içinde 27 milyon ihracat karşılığı 20 milyon lira vergi iadesi sağlıyor. İadenin yüksekliği dikkati çektiğinden Ticaret Bakanlığı gerekli incelemenin yapılmasına karar veriyor.

Ticaret Bakanlığı Dış teşkilatınca da yapılan incelemelerden, yeğen Demirel'in, alıcı firma olarak

gösterdiği "Etablissement Mopar" adlı şirketin gerçek bir firma olmadığı anlaşıyor. Bern Büyükelçiliği Ticaret Ateşeliği, adı geçen şirketin İsviçre'nin en büyük bankalarınca tanınmadığını, ayrıca şirketin adına rehberde telefon numarasına dahi rastlanılmadığını bildiriyor.

İtalya'ya yapıldığı yeğen Demirel'ce ileri sürülen ihracat ise Milano Ticaret Ateşesi'nce, İtalya'nın mobilya ihracatçısı bir ülke olması nedeniyle olanaksız görülüyor.

Tekzip yok

Kısaca özetlenen olaylar, 12 Temmuz 1975 günlü Cumhuriyet Gazetesinde geniş olarak yer aldı. O gündən bu yana onbeş günü aşkın bir zaman geçti. Demireller susuyor. Ne açıklama var, ne de tekzip.

Ancak, Demirel'lerin suskunluğu görünüşte. Düzenin bekçi köpekliğini üstlenmiş bir kısım gangster taslakları eylemde. Olayın ortaya çıkmasına neden olan Ticaret Bakanlığı-

nın eski müsteşarı Şeref Durugönül'e saldırılar düzenliyor. Eski Müsteşarın evine dinamit atılmasını izleyen günde bir de kurşun sıkılıyor.

Olayların tümü açıklanmışsa Şeref Durugönül'e neden saldırılıyor? Olayların tümü bu kadarı eski müsteşarın ortadan kalkması ne yarar sağlar? Amaç açık, daha fazla açıklama yapılmasını engellemek. Çünkü sorun bu kadarla kalmıyor. Yalnız unutulmuş bir nokta var; sorunun bundan sonrasını açıklamak için eski müsteşara gerek yok. Devletin resmi istatistikleri olayı tüm çıplaklığı ile ortaya koyuyor.

Yahya Demirel mobilya ihracatından devletten vergi iadesi alıyor

Türkiye'den bir mal ihracat edilirken gümrük kapılarında "gümrük çıkış beyannamesi" doldurulur. Bu beyanname en kısa zamanda Devlet İstatistik Enstitüsü'ne intikal ettirilir. DİE de bu beyannameleri esas alarak ihracat istatistiklerini düzenler.

DİE verilerine göre Türkiye'nin mobilya ihracatı, pozisyonları itibarıyla 1973 ve 1974 yıllarında dolar olarak şöyle düzenlenmiş:

TÜRKİYE'NİN MOBİLYA İHRACATI			
POZİSYON	MADDE	1973 İHRACATI DEĞERİ (Dolar)	1974 İHRACATI DEĞERİ (Dolar)
94 01 10	Ağaçtan oturmaya mahsus mobilyalar	56,801	72,401
94 01 20	Adi madenlerden Mobilyalar	456	2,425
94 01 30	Sair Maddelerden Mobilyalar	263	2,839
94 03 10	Ağaçtan diğer Mobilyalar	74,858	19,929
94 03 20	Adi maddelerden diğer mobilyalar	15,653	7,485
94 03 30	Sair maddelerden diğer mobilyalar	2,949	-
TOPLAM		150,980	105,079

ODTÜ Öğretim Üyeleri Not Veremez

ECEVİT: Polisler bile baskıya tepki gösterirken

ODTÜ öğrencilerinin sürdürdükleri boykot yeni bir aşamaya girdi. Eğitim ilkelinereters düşen bir takım vaad ve baskılara rağmen öğrencilerin çok küçük bir bölümü sınava girdi. Öğrencilerin bu dayanışması karşısında şaşkınlığa düşen MC'nin ODTÜ'deki uzantıları şimdi de öğretim üyelerine baskıya başladılar. Olaylarla hiç bir ilgisi olmayan iki öğretim üyesi göz altına alındı. Göz altına alınma gerekçesi, Bursa'dan gelen bir velli telgrafı. Buna dayanarak öğretim üyeleri üzerinde bir sindirme hareketinin başlatılması rastlantı değil. Çünkü ODTÜ yönetmeliklerine göre, mevcut durumda, öğretim üyelerinin sınavlara girmeyen ve hatta giren öğrencilere not vermelerine yasal imkân yok.

ODTÜ, bir Amerikan üniversitesi olarak kuruldu. Öğretim dilinin Amerikanca olmasının yanında bütün

öğretim yönetmelikleri de Amerikan üniversitelerinden alınma. Buna göre öğrencilerin değerlendirilmesi ODTÜ diliyle sadece "Final exam" (dönem sonu sınavı) ile yapılmıyor. Bunun dışında her dönemde "midterm exam" (ara sınavı) yapılması gerekli. Mevcut yönetmeliğe göre ara sınavı yapılmadan not verilemez. Öğretim üyeleri not verememek için ara sınavı yapmaya mecbur.

ODTÜ bir Amerikan üniversitesidir. Her dönem başında her dersin öğretim üyesi öğrencilere bir "course outline" (ders programı) dağıtır. Course Outline, öğretim üyelerini de içine alan üniversite yönetiminin öğrencilere bir taahhüdüdür. Bunda okutulacak ders konularının dışında ara sınavlarının sayısı ve yaklaşık tarihleri belirtilir. ODTÜ'de bu ara sınavlarında alınacak notların ağırlıkları da belirtilir. Ayrıca baş-

ka ödev ve sorumlulukların not değerleri de yer alır.

ODTÜ'de dönem sonu sınavları dışında, yönetmelikte yer alan ve Course Outline'ında belirtilen ara sınavları da yapılmadı. Bu yapılmadığı için de yönetmeliğe uygun olarak, not vermek mümkün değil. ODTÜ öğretim üyeleri bunu bilirler. ODTÜ yönetimine hakim olan MC uzantıları da bunu bilir. ODTÜ öğretim üyeleri bu yüzden sınavlara girmeyen öğrencilere not verememek durumunda. Fakat Üniversite yönetiminin büyük baskısı altında.

ODTÜ öğretim üyelerinden yardımcı profesör Dr. Ali Gitzmez ile Murat Kirazcı göz altına alındı. Bir başka öğretim üyesinin de arandığı öğrenildi. Öğretim üyesi Ali Gitzmez'in göz altına alınmasına gerekçe olarak Bursa'dan çekilen bir telgraf gösterildi. Bu telgrafta öğrencileri boykot-

ta Ali Gitzmez'in teşvik ettiği iddia edildi. Böyle bir iddia ile bir öğretim üyesinin göz altına alınmasının anlamı açık. Diğer öğretim üyelerine, size de bir telgraf göndeririz denilmek isteniyor. Göz altına almak bu kadar kolay, ayağınızı denk atın deniliyor.

Göz altına alınan ve aranan öğretim üyelerinin her biri ayrı fakülte seçilmiş. Her fakülteye bir gözdağı verilmek isteniyor. Baskının olumlu sonuç verip vermeyeceği yakında belli olacak.

Öte yandan ODTÜ sınavları dolayısıyla açılan bir davayı Danıştay kabul etmedi. ODTÜ'deki MC uzantıları bunu da öğrencilerin aleyhine ve öğretim üyelerini baskı altında tutmak için kullanmak istiyor. MC'nin başları Danıştay'a küfürler yağdırırken MC'nin uzantıları şimdi Danıştay kararını kullanmak istiyorlar.

Türkiye'nin 1973 ve 1974 yılı mobilya ihracatını toplarsak 256 bin 059 dolar eder. Bu da yaklaşık 3 milyon 584 bin 826 liradır. Yahya Demirel'in ihrac ettiğini söylediği mobilyanın dokuzda biri. Bu Türkiye'nin tüm dünyaya iki yılda yaptığı ihracat. İtalya ya da İsviçre'ye yapılan mobilya ihracatı ise bu rakamların çok altında

Veriler açıkça gösteriyor ki Yahya Demirel'in böyle bir ihracatı yok. İhracatta vergi indesi yalnız ihrac edilen mal karşılığı verilebilir. İhracat yapılmadan vergi indesinde bulunulması, ilgili yerlere verilen evraklar üzerinde ciddi kuşklar u yandırıyor.

DİE rakamlarıyla

teşvik ve

uygulama genel müdürlüğü rakamları

birbirini tutmuyor

İhracatta vergi indesi, bir teşvik tedbiri olarak uygulanıyor. Bu uygulama ile ilgili İzleme Ticaret Bakanlığı Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğüne de yapılıyor. Mobilya ihracatına ilişkin rakamlar bu genel müdürlükte de var. DİE'nin rakamları, bu genel müdürlüğün rakamlarının çok altında. Bu da gösteriyor ki ihracat yapılmış gibi gösterilmiş. Bir inceleme sonucu yapılacak karşılaştırma eğer veriler yok edilmezse gerçekleri ortaya çıkaracak.

Son günlerde bu genel müdürlüğün genel müdürünün değiştirilmesi de çok anlamlı. Ticaret Bakanlığı'nın sermaye sınıfından devsirme, MHP yanlısı müsteşarı alelacele eski genel müdür İsmet Topaç'ı değiştirdi. Yerine MHP sempatzanı Sabahattin Beyaz getirildi.

Son söz

Olayların gelişimi Nazmiye Demirel'in bir demecini hatırlatıyor. Bir zamanlar Nazmiye Hanım, Demirel ailesinde mal birliğinin esas olduğunu bir dergiye söylemişti. O günden bu yana çok zaman geçti. Belki mallar ayrılmıştır. Böylece Başbakan Demirel geçen sefer afla kurtulurken bu kez de mal ayrımından paçayı kurtarır.

ODTÜ öğretim üyeleri sustular

Ama kullanmalarına imkân yok. Çünkü dava Danıştaya yanlış açılmış. Danıştay, bir ilke olarak, ancak kişisel zarar olması halinde bir dava ilkeleşmesini görür. Bunun için de sınavların yapılmış sonuçların belgelenmiş olması gerekir. ODTÜ'deki durum, henüz bu aşamaya gelmedi. Dolayısıyla davanın sonuçlanmamış olması gayet normal. Bu durum, ODTÜ'deki yönetime bir haklılık getirmez. Öğretim üyelerinin not vermelerine yasal bir gerekçe sağlanmaz.

ODTÜ öğretim üyeleri baskı altında. Ancak bir yandan demokratik bir eğitim ilkesine. diğer yandan da kendi kişiliklerine saygılı olmak zorundalar. Bugün baskı altında olanlar sadece ODTÜ öğretim üyeleri değil. Başkaları da var. Üstelik şimdiye kadar, Ecevit'in deyimli ile "polisler bile baskıya tepki gösterirken ODTÜ öğretim üyeleri sustular!"

Bir "takunyali"nın

Adı: Turgut
Soyadı: Eşiyok
Nüfus kağıdını da daha fazla okumaya gerek yok. Sadece bunun da bir "Cumhuriyet Çocuğu" olduğunu bilmek yeter!..

Şimdi çok önemli bir devlet görevinde bulunuyor. Buna parti görevi demek daha doğru olacak ama, resmi aylığını devletten aldığı için böyle demek adet olmuş. . .

Aslen Van'lı, Erzurum'da büyüdüğü için kendisini öteden beri oralı olarak tanıtıyor. Babası dar gelirli bir demiryolcu. Öğrenimini güç koşullar altında tamamladı. 1948'de Erzurum İlesini bitirdikten sonra İstanbul Teknik Üniversitesi'ne girdi ve dört yıl sonra mezun oldu. İnşaat Fakültesini bitirmişti. . .

İnşaat mühendisi olduktan sonra Karayolları teşkilatında görev aldı. Kısa bir süre sonra yükselmeye başladı. 1956-59 yıllarında Van'da Karayolları Bölge Müdürlüğü yaptı. Yükselirken adını sanını da değiştirmeyi ihmal etmedi. Hem adını hem de soyadını değiştirdi. Bundan sonra yoluna yepyeni bir adla devam etti. "Turgut Eşiyok"u maziye gömdü.

maziye bırak istikbale hak

Devlet Su İşleri'ne geçti. Erzurum'da Bölge Müdürlüğü yaptı. O yıllarda milletvekili olmayı kafasına koymuştu. Koyu sermaye yanlısıydı. AP'liydi. . .

Daha sonra Köy İşleri Bakanlığı'na geçti. Yol Su Elektrik Genel Müdürlüğü'ne atandı. AP'li olmanın meyvalarını toplamağa başladı. "Sadık" bir sempatzandı. Özel sektöre sadakatını her fırsatta gösterdi. Sadakatı karşılıksız kalmadı. 1967 yılında Devlet Planlama Teşkilatı Koordinasyon Dairesi Başkanlığı'na getirildi. Görevinin ehli olduğu için mi? Ne münasebet!.. Galiba kendisinden fazla bir şey de istenmiyordu. Dört yıl içinde Koordinasyon Dairesi'nin altını üstüne getirdi. Eski görev yeri olan YSE'de ne kadar işten anlamaz adam varsa, Planlama'ya doldurdu. Bu arada bir apartman komşusuna da söz vermişti; onu da kırmadı. . .

bidon-takunya - havlu

Koordinasyon Dairesi'nin asli görevleriyle ilgilenmeye pek fırsat bulamadı ama helalara bidon yerleşirmenin üstesinden geldi. Planlama içinde eserleri bu kadarla kalmadı. Daire içinde mescit açtırdı; steysin makam arabasının arkasını namazniyaz edevatıyla donattı. Hazarda seferde namaz kılmayı ihmal etmedi. Kılıkça da ilerledi. . . İşe değgin konularda pek sesi duyulmuyordu ama abdest almak için makam odasından tuvalete giderken takunya sesleri duyuluyordu. Omzunda havlu, ayağında takunya dört yıl geçirdi Planlamada.

DPT'deki "üçlü,"

DPT'de saçayağı kurmuşlardı.

Müsteşar Turgut Özal, Sosyal Planlama Dairesi Başkanı Nevzat Yalçıntaş, bir de bu!.. Alınları seceden kalkmadı. Elbette bu işin göstermelik yanıydı. Üçlü de, sermayenin kuluydu. Dualarını kabul eden de sermaye oldu. İliki, Planlama'nın rotasını sermaye çıkarlarına oturturken, ikincisi işçi hakları aleyhine raporlar düzenledi. Üçüncüsü de, bol bol seçmen kabul etti. DPT'de binlerce kartvizit bastırıp Erzurum'a postalandı.

taşı kaldırınca

Teşkilat içinde gruplar kurmuşlardı. Üçlüye en yakın olanlar arasında, şimdi MSP'nin önde gelen isimlerinden Yahya Oğuz vardı. Halen Erbakan'ın özel danışmanlığını yapan bu zat, şu anda hem DPT'den hem de Ereğli Demir Çelik Yönetim Kurulu üyeliğinden çöplendir. Ekibin bir başka adamı da, halen Başbakanlık müsteşarınıyardımcılığı görevini yürüten Mustafa Ernam idi. Devlet kadrolarını AP'ileştirmede büyük hizmetleri görülen bu zat da AP'nin "Kızıl Elmacı" takımına mensuptu. Bir başkası da Hikmet Büyüklümanlı idi. Halen bu isim de, Devlet Personel Dairesi Genel Sekreteridir. Taşı kaldırınca altından bunlar çıkıyordu.

namaz mı, viski mi?

Neyse biz üçlüye, dolayısıyla bir zamanları AP'Eşiyok'una dönelim. "Üçlü'nün bir Paris yolculukları var ki, hemen geçilecek gibi değil.

1968 yılının Aralık ayında Paris'teki Konsorsiyum toplantısına gidiyorlardı. Uçak havada iken namaz vakti gelip çattı. Üçlü, birlikte ayağa kalktı ve Kible tesbitine başladı. O yan, bu yan derken, Turgut Özal'ın hamının sesi duyuldu. Hanımefendi "Bırakın şimdi bunları da bana bir viski söyleyin!" diye bağıriyordu. "Üçlü" hava boşluğuna düşmüştü.

Havada yarım kalan gösteri, konsorsiyum toplantıları boyunca bol bol devam etti. Bir ara "Üçlü'nün odasına giren bir yabancı hayretler içerisinde kalmıştı. Yere serili "Le Monde" gazetesinin üstünde üç kişi namaz kılıyordu. Neyse ki, hanımefendi çarşıda alış-verişte idi de, "Viski" namazı bozmuştu. Cerisi de elin gâvurunu ilgilendirmezdi.

yeni görevler

1971'in 12 Mart'ı "Üçlü"yl ayrıldı. Her biri bir yere dağıldı. Büyük sermaye onlardan daha değişik yerlerde önemli görevler bekliyordu. Turgut Özal'ı ve Nevzat Yalçıntaş'ı bir yere bırakalım; berikini izleyelim. O ikisinin önlere açılan "Nurlu ufuklar" matom. . .

Üçüncüsü ve yazımızın konusu zat bir süre DPT'de müsavirlik görevine alındı; bir çeşit kızığa. . . 1973 yılına kadar ekme elden, su gülden. 1973'te hemşehrisi Ulaştırma Bakanı oluca ilk aklına gelen o oldu. Rıfık Danışman O'nu müsteşarlığa getirdi. Bu arada 14 Ekim seçimleri geldi çat-

maceraları

tı. Hedefi milletvekilliği idi. Erzurum'dan adaylığını koymağa hazırlanırken, AP kendisine "Kontenjan" vadedine bulundu. İzmir'den üçüncü sıraya konacaktı. . .

İşe oldu-bitti nazarıyla bakarken dehşetli bir kazık yedi. İstanbul listesinin dördüncü sırasına kontenjandan konan Yılmaz Ergenekon, İstanbul teşkilatının vetosuna uğrayınca, İzmir'in üçüncülüğü, sermayenin o daha marifetli evladına verildi. Bizimkinin her ne kadar eski namı "Eşiyok" idiye de eş, hatta daha marifetlileri çoktu. . .

Kendisini Manisa listesinin yedinci sırasına kaydirdılar. Olay, evlat acısı gibi oturmuştu ama bozuntuya vermedi. Vuslat bir başka bahara kalmıştı. . .

Ulaştırma Bakanlığı müsteşarlığı sırasında sık sık meclis kulisesinde, orada burada görülyordu. AP'li patronlarına karşı saygıda kusur etmedi.

Günler geçti, aylar geçti. Derken CHP-MSP koalisyonu kuruldu, bakanlığı başına da CHP'nin hangi akla hizmet seçip bulunduğu Ferda Güley geldi.

Bütün devlet dairelerindeki AP'li bürokratlar tedirgindi; tabii bu da. . .

O kritik günlerde "Büyük Patron"dan su direktif geldi:

"Şeref ve haysiyetlerinizle de oynansa itifa etmeyin, direnin!.. Demirel'in bu direktifini belki de en sadık biçimde uygulayan bu oldu. Hem de oldukça usturlu bir şekilde. . .

Ferda Güley'in yanında bakan gibi dolaştı. Yakından tanıyanların ifadesine göre, güçlüler yanında ezik, güçsüzlere yanında hakim idi. . .

Güley, bunu gösterip, "AP'li müsteşarım, çok memnunum" dedikçe, için için öfkeleni ama bozuntuya vermedi; bakana hakim oldu.

Müsteşarlığı döneminde süreklili olarak Demirel'i enforme etti. Olup biteni en ince ayrıntılarına kadar patronuna ilettili. Hemen her yerde gözüküyordu. O kadar ki, Başbakan Ecevit bir toplantıda bakan arkadaşlarına "Bu adam, hiç müsteşarlık görevi yapmaz mı ki, her yerde karşına çıkar" demişti. . .

7,5 aylık CHP döneminin ustalıkla geçirdi. Sadi İrmak döneminde ise pek bir müşküle karşılaşmadı. . .

sahreden deriş

31 Mart'ta Milliyetçi Cephe hükümeti kurulunca kendisine gün doğdu. Hizmetleri karşılıksız kalmayacaktı. . .

Başbakanlık müsteşarlığı görevi boşalınca, bir çok isimden söz edildi ama önden edilmedi. Demirel "sadakatı" cezalandırır mıydı hiç? Taltif etti. O'nu başbakanlık müsteşarı yaptı. İş o kadarla da kalmadı. Devlet kadrolarının AP'leştirilmesinde birinci derecede söz sahibi oldu. Şimdi bu iş yapıyor bir zamanları Turgut Eşiyok'u Başbakanlık müsteşarı Ekrem Ceyhan. . .

"DEMOKRASİ

Türkiye İşçi Partisi Merkez Yönetim Kurulu'nun 8 Temmuz 1975 tarihli toplantısında kabul edilen "Demokrasi Bildirgesi" yayımlandı. Demokrasi Bildirgesi, 55 sayılı bir kitapçık içinde kamuoyuna sunuldu.

TIP'nin Demokrasi Bildirgesi, Türkiye'de dışboğumlu ve geri kapitalizmin ülkeyi bütün alanlarda içine soktuğu ve kısa vadeli çözümlerle oşılması olanaksız olan bunalımı sergileyerek başlıyor. Bildirge, burjuvazinin, tekellerin ve onların iktidarlarının, uyguladıkları politikalar ile bu bunalımı emekçi sınıfların hoyatına acı bir biçimde yansıttıklarını, bütün işçi ve emekçi sınıf ve tabakaların hoyat koşullarının her geçen gün dayanılmaz bir nitelik aldığını saptıyor.

Bugünkü bunalımın 1971 öncesi bunalımdan nitelik olarak farklı olmadığını ve burjuvazinin o günkü taleplerinin bugün de değişmediğini belirleyen Demokrasi Bildirgesi, MC Hükümeti olgusunu özelleştiriyor:

MC hükümeti, burjuvazinin politik egemenliğini, koşullar ne olursa olsun sürdürme çabalarının bir ürünüdür. Burjuvazinin bütün kararlık emelleri MC hükümetinde temsil edilmektedir. MC partilerinin ve dayandıkları burjuvazinin iş ayrışmaları ve çelişmeleri yüzünden, MC hükümetinin çökeceği umutları bir hayaldir. Aralarındaki bölünme ve uyumsuzluk ne olursa olsun, demokrasi düşmanlığında ve demokratik güçleri bastırma burjuvazinin sözcüleri olarak hepsi birleşiktirler.

Bildirge'de daha sonra CHP'nin durumu değerlendiriliyor. Bir süre öncesi kadar AP'yi liberal demokratik bir parti olarak gören CHP'nin, AP ile koalisyon kapılarını hala açık tuttuğu belirtilen Bildirge'de, CHP'nin de Türkiye'yi emperyalist-kapitalist ilişkiler ağı dışına çıkarma amacında olmadığını yazılıyor. Bildirge'de, CHP'nin demokratik özgürlükleri savunmaya öncelik vermesinin, Türkiye'nin güncel ve ivedi sorununun politik demokratikleşme olduğu gerçeğine uygun olduğu belirtiltikten sonra şöyle devam edilmektedir: "Ancak CHP'nin vereceği demokrasi mücadelesi ve gerçekleştireceği demokratik özgürlükler kendi niteliği gereği sınırlı kalmaya mahkumdur. CHP'nin demokratikleşme sürecindeki ilerini gerçekten yerine getirebilmesi için, solundaki güç ve hareketlerin, özellikle işçi sınıfının bağımsız politik hareketini ülkenin siyaset hayatına ağırlığını, baskısını duyuması gerekir."

TIP'nin Demokrasi Bildirgesi'nde Türkiye'nin dış politikasının da tam bir çıkmaza girdiği belirtilmekte, böylelikle ülkemizin dünyada tam bir yalnızlığa sürüklendiği gözlemine yer verilmekte ve bugünkü çıkmaz şöyle değerlendirilmektedir: "Ekonomik, coğrafi veya politik olsun, bütün objektif koşullar Türkiye'yi üçüncü dünya devletlerinin yanında, askeri bloklar dışı, bağımlı bir politika izlemeye zorlamakta, fakat emperyalizme bağımlı tekeller burjuvazi buna karşı direnmektedir." Bildirge'de CHP'nin bu konuda da kesin tavır almaktan kaçındığı, öte yandan da CHP'nin Türkiye'nin, sadece emperyalist-kapitalist dünya içinde kalıp "daha bağımsız", "kişiliği olan" bir dış politika izlemesinden yana olduğunu kaydedilmektedir.

Bağımsızlık Demokrasi ve Sosyalizm için

TIP'nin Demokrasi Bildirgesi'nde, bu genel değerlendirmeden sonra, içinde bulunulan bunalımın ve bunun sonucu baskı ve şiddet uygulamalarının işçi sınıfının büyüyen tepki ve direnişiyile karşılaştığı; işçi sınıfının, demokratik hak ve özgürlüklerinin korunması, demokrasinin genişletilmesi mücadelesinde diğer emekçi

sınıf ve tabakalara örnek olduğu belirtildikten sonra şu değerlendirme yapılıyor:

İşçi sınıfındaki sol ve sosyalist birikim hızla gelişmekte, bu birikim ve gelişme, sarı-sendika yöneticilerinin egemen olduğu sendikaların tabanlarında da yayılmaktadır. İşçi sınıfı ısrarla politik alanda örgütlenme çabası içindedir. Toprak ve az topraklı köylüler, toprak ve iş isteklerini her fırsatta duyurmaktadırlar. Emekçi sınıfların, öğretmenler, teknik elemanlar, memurlar gibi kesimleri, kapitalizmin kendilerine neyi verip veremeyeceğini daha iyi anlamakta ve giderek işçi sınıfı hareketinin yanında yer almaktadırlar. Gençler, kendi sorunlarının emekçi sınıfların sorunları ile birlikte çözülebileceği bilincine varmaktadır. Esnaf ve zanaatkarların, kapitalist gidişten rahatsız olan, büyük işletmelerle, tekellerle rekabet edemez hale gelen kesimlerinin tedirginlikleri artmaktadır. Benzeri gelişmelere orta işletmeler arasında bile raslanmaktadır.

TIP'nin Demokrasi Bildirgesi'nde toplumsal hareketliliğin, ülkeyi bugünkü çıkmazdan kurtaracak güçleri de ortaya koyduğu, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi için sosyalist mücadele ekseninin zorunlu olduğu, bu nedenle de demokratikleşme hareketinin çelik ekseninin işçi sınıfı ve onun bağımsız politik örgütü olduğu belirtilmektedir.

Bildirge'de, demokrasi mücadelesinin iki temel şöyle yer almaktadır: 1) Demokrasi mücadelesi aynı zamanda emperyalizme karşı mücadele ile birlikte verilmektedir; 2) Demokrasi mücadelesi, anti-demokratik eğilim ve uygulamaların ekonomik kaynaklarının kurtulmasını da hedef almaktadır. Bildirge'de, bu ikili temel üzerinde bugünkü ivedi gündem maddesinin politik demokratikleşme olduğu belirtildikten sonra, bu doğrultuda bütün yurtseverlerin çevresinde birleşeceği "Demokrasi Mücadelesinin Ortak Platformu" şöyle formüle ediliyor:

DEMOKRASİ-MÜCADELESİNİN ORTAK PLATFORMU
DEMOKRATİK HAK VE ÖZGÜRLÜKLER GELİŞTİRİLMELİ, BU YOLDAKİ BÜTÜN ENGELLER TEMİZLENMELİDİR.

● 1971 sonrasında değiştirilip geriletilmiş olan 1961 Anayasası düzeltilerek demokratik bir içeriğe kavuşturulmalıdır.

● Düşünce ve örgütlenme özgürlüğü set çeken 141. ve 142. maddeler kaldırılmalıdır.

● Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri, Dernekler, Siyasi Partiler yasaları ile diğer tüm yasaların anti-demokratik madde ve hükümleri ayıklanmalıdır.

● Devlet Güvenlik Mahkemeleri lögvedilmeli, Sıkıyönetim Kanunu demokratik bir içeriğe kavuşturulmalıdır.

● Üniversiteler Kanunu'na, çalışanların ve öğrencilerin yönetimi ve denetimi demokratik bir biçimde katıldığı, üniversite özerkliğinin sağlandığı demokratik bir içerik kazandırılmalı, bütün üniversiteler aynı yasaya bağlanmalıdır.

● TRT yeniden bağımsız özerk bir kurum haline getirilmelidir.

● Genel grev, dayanışma grevi haklarını da içerecek şekilde grev hakkı kısıtlı kabul edilmelidir.

● Demokratik hak ve özgürlüklerle bağdaşmayan lokavt yasaklanmalıdır.

● Referandum hakkı, gizli oy açık sayım esasına dayalı olarak yapılmalıdır.

● Tarım İş Yasası çıkarılmalıdır.

● İş Kanunu'ndaki anti-demokratik hükümler, bu arada 13. ve 17. maddeler kaldırılmalıdır.

● Toplu sözleşme hakkında kısıtlama getiren ve işçilerin işten daha kolay; çıkarılmalarına olanak veren kıdem tazminatları yasası işçiler lehine yeniden düzenlenmelidir.

● İş kolları yönetmeliği, uluslararası normlara göre yeniden düzenlenmelidir.

● Memurlara, öğretmenlere, teknik elemanlara, kısacası tüm çalışanlara sendikalaşma, grev ve toplu sözleşme hakları tanınmalıdır.

BÜTÜN ANTI-DEMOKRATİK, BASKICI, İRKÇİ, ŞOVEN UYGULAMALARA SON VERİLMELİDİR.

● Suçluların ortaya çıkarılması gereği alındığında veya başka nedenlerle yapılan her türlü işkence sona erdirilmelidir.

● Dünden, dininden, mezhebenden, vicdani kanaat ve felsefi görüşünden dolayı insanlara ve kitlelere yapılan baskılara dur denilmeli ve önlenmelidir.

● İrkçi, şoven politika, hareket ve uygulamalara, baskılara karşı demokratik hak ve özgürlükler sonuna kadar kullanılarak mücadele edilmelidir.

● İnsanın maddi ve manevi gelişmesini sınırlayan politik, ekonomik ve sosyal bütün engellerin kaldırılması öngören Anayasanın 10. maddesi tasmamam uygulanmalıdır.

● Özellikle Güneydoğu'da kaçakçılığı önleme bahanesi altında insanların kitleler halinde ve hunharca öldürülmesi, mezatlarla önlenmeli, sorumlular ortaya çıkarılmalı, cezalandırılmalıdır.

● Gerici, faşist, şeriatçı kadroların Devletin her kademesine planlı ve maksatlı olarak yerleştirilmesi kesin olarak önlenmeli, bu gibiler görevden alınmalıdır.

● Öğretmenler, gençler, tüm ilericiler üzerindeki baskı ve şiddet uygulamaları sona erdirilmeli ve can güvenliği kesin olarak sağlanmalı, saldırı ve cinayetlerin sorumluları yakalanıp cezalandırılmalıdır.

ANTI-EMPERYALİST BİR DIŞ POLİTİKA İZLENMELİDİR?

● NATO ve CENTO'dan çıkılmalıdır.

● ABD ile yapılan bütün ikili anlaşmalar feshedilmelidir.

● Tüm yabancı üsler kaldırılmalıdır.

● Avrupa Ekonomik Topluluğu ile yapılan an-

Cinayetler zincirinde yeni halka

MC hükümetinin iş başına gelmesiyle iyice yoğunlaşan faşist sindirme ve yıldırma hareketleri, Bursa'da da gemi azağına aldı. Bu ay, Bursa'daki devrimci ve şeriatçı öğrencilere karşı Eğitim Enstitüsü'nde, Akademi'de, Tıp Fakültesi'nde faşist komandolar tarafından terörün her türüne başvuruldu.

8 Temmuz Salı günü Akademi'deki devrimci öğrencilere faşistler tarafından saldırıldı. Fakat devrimci öğrenciler faşistlere karşı üstünlük sağlarken okula polis geldi. Devrimci öğrencileri tartaklayarak dağıttı ve faşist komando bozuntularıyla birlikte okuldan çıkıp gitti, 9 Temmuz günü faşistler okulda görünmediler. Aynı gün akşam saat 20 uyarlarında bir grup devrimci Atatürk caddesinde dolaştıkları sırada, Tayyare sinemasının önünde pusu kurmuş olan Ülkü Ocaklı faşist komandolar bu grubun ve halkın üzerine ateş açtılar. Dev-YÜRÜYÜŞ - 29 Temmuz 1975 - 6

rimcilerden Ahmet Vatan Kırkbulak beyinden, Mümtaz Öz ise kaşığından yaralandı. Ateş edenler, "karateci Metin" olarak tanınan Metin Kaplan ve Efendi Barutçu idi. Olay yerindeki polisler sadece olayı seyretmekle kaldılar. Saldırganlar, ellerini kolalarını sallıya sallıya Ülkü Ocaklı'nın bulunduğu sokağa doğru kaçtılar.

Olayı protesto eden halk karşı polis cop kullandı. BYÖKD (Bursa Yüksek Öğretim Kültür Derneği) Başkanı Kasım Aslan ve Yılmaz Akkılıç, Rıza Eren, Ahmet Küpeli ve işçi Ahmet Yalman polis tarafından göz altına alındı. Polis-komando işbirliği bir kere daha gözler önüne seriliyor.

10 Temmuz Perşembe sabahı Ahmet Vatan Kırkbulak öldü. Akademi öğrencileri bir faşist cinayeti protesto etmek için bir günlük boykota başladılar. Polis okula gelerek içlerinde

Namık Çetin'in de bulunduğu bir grup devrimciyi okuldan çıkararak göz altına aldı. Aynı gün BYÖKD bir bildiri yayınlamak için önceki faşist cinayeti lanetledi. Bildiride şöyle deniyordu: "Neden, Ahmet ve Mümtaz arkadaşlarımız faşist kurşunlara hedef oldular? Çünkü onlar, halkımızın kuruluşu için mücadele ediyorlardı. Çünkü onlar, halkımızın emeğini, alın terini sömürönlere karşı mücadele ediyorlardı. Çünkü onlar, halkımızın kölelik zincirini kırarak insan gibi yaşamamı istiyorlardı... Çünkü onlar ezilen, sömürönlere halkımızın evlatlarıydı."

Aynı gün saat 12'den sonra devrimciler Ahmet Vatan Kırkbulak'ın cenazesini almak için hastane önünde toplanmaya başladılar. Alanda, faşist baskı ve şiddet hareketlerini lanetleyen konuşmalar yapıldı. Polis cenazeyi vermek niyetinde değildi. Alanda toplanmış olan devrimcilere ve halka

karşı saldırıya geçti. Kadın, kız, küçük çocuk ayrımı yapmadan önüne geleni coplarla dövdü, tartakladı ve topluluğu dağıttı. Bu arada cenaze, emniyet yetkilileri tarafından kaçırılıp mezarlığa götürülüyor, toprağa veriliyordu. Daha sonra mezarlığa giden öğrenciler ve işçiler ilginç bir manzara ile karşılaştılar: Mezarların eskisi ve yeni toprakları karıştırılmış ve Vatan'ın mezarı üstüne "Ayşe-5 Temmuz 1975 tarihinde öldü- Ruhuna Fatih" yazan bir taş konmuştu.

Bu sırada, Metin Kaplan'ın polis elbiseleriyle şehir içinde dolaştığı görüldü. Efendi Barutçu ise rahatça kendi imzasıyla gazetelere bildiri dağıtıyordu. Ve polis bunları yakalamak için kılı kırkırdatmıyordu.

BYÖKD olayları kamu oyuyla duyurmak üzere bir basın bildirisi yayınladı. Bildiride şöyle deniyordu: "Faşizmin ve emperyalizmin yurt çapında sürekli ve planlı olarak

Yönetim Kurulu'nun BİLDİRGESİ"

"POLİTİK DEMOKRASİ İÇİN İLERİ:
TOPLUMUN DEMOKRATİKLEŞMESİ İÇİN İLERİ:
BAĞIMSIZLIK, DEMOKRASİ VE SOSYALİZM İÇİN İLERİ:
HALKIMIZI AYDINLIK YARINLARA GÖTÜRECEK YOLDA İLERİ!"

İşmeler feshedilmeli ve Ortak Pazar'a girme girişiminden vazgeçilmelidir; Enerji Ajansı'ndan çıkılmalıdır.

● Askeri bloklar dışı, bağlantısız bir dış politika izlenmeli, genel silahsızlanmayı sağlayacak, bölgede ve dünyada barışı güçlendirecek her onurlu girişim desteklenmelidir.

● Bütün komşu ülkelerle, bu orada Milli Kurtuluş Savaşı sonrasında olduğu gibi komşumuz Sovyetler Birliği ile dostluk ve soldirmezlik paktı imzalanmalıdır.

● Anti-emperyalist üçüncü dünya ülkeleriyle iyi ilişkiler geliştirilmeli, emperyalizm karşısında ortak ve eşgüdümlü bir politika izlenmelidir. Bu ülkelerin emperyalizme direnen davranışları ve ulusal kurtuluş savaşları desteklenmelidir.

● AET ülkeleri dahil bütün ülkelerle bağımsızlık, eşitlik ve karşılıklı çıkar birliği çerçevesinde ekonomi ve ticaret anlaşmaları yapılmalıdır.

● Kıbrıs sorunu, Türkiye ve Yunanistan halklarının, Kıbrıs'ta yaşayan iki toplumun karşılıklı çıkar ve hakları göz önüne alınarak, bölgede güvenliği, dünyada barışı güçlendirecek biçimde çözümlenmelidir. Bağımsızlığı, tarafsızlığı ve toprak bütünlüğü Birleşmiş Milletler'de uluslararası garanti altına alınmış; askerden, üslerden ve silahlardan arındırılmış, iki toplumun yanyana barış içinde yaşadığı ve her iki toplumun iş yapısının demokratikleştirildiği Kıbrıs Devleti oluşturulmalıdır.

ANTI DEMOKRATİK EĞİLİM VE UYGULAMALARIN EKONOMİK KAYNAĞI KURUTULMALIDIR.

● Bütün yabancı sermaye yatırımları kamulaştırılmalı, yabancı sermayeye petrol yasaları kaldırılmalıdır.

● Dış ticaret, bankalar, sigorta şirketleri devletleştirilmelidir.

● Petrol, boraks ve benzeri enerji ve maden kaynaklarındaki yerli ve yabancı tüm özel yatırımlar sona erdirilmeli ve bu kaynaklar devlet eliyle işletilmelidir.

● İşbirlikçi, tekelci büyük sermayenin ulusal pazarı kontrol altına alan ekonomik gücü, tekelin egemenliği sınırlanarak giderek tasfiye edilmelidir; bunu sağlayacak kamulaştırmalar yapılmalıdır.

● Halen "özel sektör için programlama"dan başka bir şey ifade etmeyen planlama, yukarıdaki düzenlemelerle oluşacak temel üzerinde etkin bir işlerliğe kavuşturulmalıdır.

● Topraksız ve az topraklı köylüler için yurt çapında uygulanacak ve bedelsiz toprak dağıtımına dayanan bir toprak reformu ve buna bağlı olarak tarım reformu yapılmalıdır.

● Herkesten mali gücüne göre vergi alınmalı, vergilendirmede adalet sağlanmalı, vergi kaçakçılığı önlenmelidir.

EMEKCİ KİTLELERİN YAŞAM DÜZEYLERİNİ YÜKSELTECEK TEDBİRLER ALINMALIDIR.

● Ücret ve maaş gelirleri, enflasyon ve hayat pahalılığının önünde gidecek biçimde yükseltilmelidir.

● Asgari ücretler, kişinin ve ailesinin gerçekten asgari yaşamını sağlayacak düzeyde saptanmalı ve bu düzey vergi muafiyetinin, asgari geçim indiriminin sınırı olarak kabul edilmelidir.

● Tarım işçilerini de kapsıyacak işsizlik sigortası yasası derhal çıkarılmalıdır.

● İş kazalarını önleyici ve iş güvenliğini sağlayıcı etkili yasal tedbirler işverenleri kesin olarak sorumlu tutacak biçimde alınmalıdır.

● Sağlık hizmetleri ülke çapında sosyalleştirilmelidir. Sosyal sigortalar uygulaması bütün çalışanları, özellikle tarım işçilerini ve köylüleri de kapsar biçimde genişletilmeli, sigortalılar bu kurumun yönetim ve denetiminde gerçekten söz sahibi kılınmalı ve kurum amacına uygun bir işlerliğe kavuşturulmalıdır.

● Toplu ulaşımı rahatça sağlayıcı ve çevre kirlenmesini önleyici modern kentleşme gereklilerine uygun olarak her ailenin bir konut sahibi olması sağlanmalıdır. Toplu konut yatırımları emekçiler yararına kamu kuruluşları eliyle gerçekleştirilmelidir. Yabancı için şehir taprakları ve kıyılar kamulaştırılmalıdır.

● 1946'dan beri fiilen bir yana itilen "Tevhidi Tedrisat Kanunu" yeniden uygulanır hale getirilmeli, laik devlet ilkesinin tamamen tasfiyesi sonucunu doğuran uygulamalara derhal son verilmelidir. Yüksek öğrenim herkese fırsat eşitliğini sağlayacak şekilde "tek tip üniversite" esasına dayalı bir statüye kavuşturulmalıdır.

● Kadınların özellikle çalışan kadınların yaşam ve çalışma koşullarını kolaylaştıran, bunların ana olma durumundan doğan zorluklarını karşılayıcı etkin tedbirler alınmalı ve emekçi kadınlar için eşit işe eşit ücret ilkesi titizlikle uygulanmalıdır. Yasalarda kadınlar aleyhine mevcut bütün anti-demokratik hükümler kaldırılmalıdır.

YURTSEVERLER, İLERİCİLER, DEVİRCİLER

Faşizm isterisine tutulmuş olanların karanlık emellerine set çekilmesi, ülkemizin esenliğe çıkması, bu hedefler etrafında birlikte mücadele etmekle mümkündür.

Demokrasi mücadelesinde başarılı olmak, gerici güçlerle dolaylı dolaysız işbirliğini bırakmakla, bunların gerçek yüzlerini kitlelerin gözleri önüne sermekle, bunları kitlelerden soyutlamakla mümkündür.

Ülkemizin demokratikleşmesi, halkımızın aydınlık yarınlara giden yolda hızla ilerleyebilmesi, gerici egemen sınıfların, tekelin bugün MC içinde bir araya gelmiş gerici politik örgütlerine gerekli cevabı vermekle, onları çöreklendikleri yerden sürmekle mümkündür.

Demokrasi mücadelesi vermek, faşizmin gidişine karşı durmak, toplumun her katında ve kurumunda, yaşamın her alanında demokratik hak ve özgürlüklere kısıncılıkla sahip çıkmakla, bir adım gerilemeksiz, onları her durum ve şartta kullanmakla mümkündür.

İşçiler, köylüler, tüm emekçiler!

İlerici gençler, aydınlar!

Demokratlar, sosyalistler!

Toplumumuzun bütün yurtsever evlatları!

uyguladığı kanlı terör olaylarından biri de 9 Temmuz Çarşamba günü Bursa'da cinayete sonuçlandı. Devrimci arkadaşımız Ahmet Vatan Kırkbulağ öldürüldü ve Mümtaz Öz yaralandı. Saldırıcı düzenleyenin Bursa Ülkü Ocakları, cinayetin failinin ise Ülkü Ocakları başkanı olduğu halk tarafından saptandı, tarafsız basın da teşhir edildi. Bu olay bir öğrenci çatışması değil, emperyalizmin uşağı faşistlerin halkımızın devrimci mücadelesine silahı bir saldırıdır.

Faşistlerin cinayetin protesto etmek için Bursa'daki Maden-İş, BYÖKD, TÜMAS, TÖB-DER, Çağdaş Metal-İş ve diğer ilerici kuruluşlar 16 Temmuz saat 16'da "Faşizme hayır yürüyüşü ve miting" düzenlediler. Maden-İş XIII. Bölge temsilcileri işçilere bir çağrıda bulunarak bütün işçilerin yürüyüşe ve mitingde katılmasını istedi. Çağrıda şöyle deniyordu: "Kardeşlerimiz, bütün dünyada faşizme karşı en etkin mücadeleyi, toplumun en dinamik, en disiplinli ve en örgütlü kesimi olan işçi sınıfı vermektedir. Yalnız işçilerin öncülüğünde ve toplumun diğer demokrasiye inanmış güçleriyle birlikte faşizme

karşı mücadele edildiğinde, faşizm geriletilir, yok edilebilir. Bu nedenle gehrimizdeki 16 Temmuz 1975 Çarşamba günü saat 16'dan sonradan önünden Heykel'e kadar yapılacak olan FAŞİZMİ PROTESTO YÜRÜYÜŞÜNE katılmak, demokrasiye en çok inanan ve onu savunan bizlerin tarihten gelen görevidir."

BYÖKD de bir çağrı yaparak işçilerin, yurtsever aydınların, devrimci gençliğin faşizmin protesto yürüyüşüne katılmasını istedi. 16 Temmuz Çarşamba günü en başta işçiler olmak üzere Bursa ve Bursa civarındaki il ve ilçelerden gelen devrimci-lerden oluşan 5 bin aşkın bir topluluk saat 16'da Atatürk Stadı önünden büyük bir düzen içinde yürüyüşe başladı. Yürüyüş boyunca, "Kahrolun faşizme!", "Bağımsız Türkiye!", "Kattil Sermaye!", "Katil MC!", "Faşizme geçit veremeyeceğiz" sesleri yeri göğü inlettii. Bursa'da yıllardan beri ilk defa yapılan bu yürüyüş büyük ilgi gördü.

Bu büyük protesto hareketinden ürken polis, tertip komitesine karşı bir baskı hareketine girişti. Tertip komitesi üyelerini aramaya, onları

BURSA'DAKİ İLK ANTI-FAŞİST YÜRÜYÜŞ

korutmaya çalıştı. Katiller ise serbestçe dolaşmaya devam ediyorlardı.

21 Temmuz günü "İlginç" bir olaya tanık olundu. Şehre önceden kimsenin haberi olmadan bir konuk gelmişti: MHP'li Devlet Bakanı M. Kemal Erkovan. Bu "ziyaret"ten Vali bile haberdar değildi. Erkovan'ın Bursa'ya geldiğinden iki saat sonra 17.25'te beraberinde komandolarla Efendi Barutçu Adliye'ye gelerek tea-

Demokratik haklarımızı kullanabilmek, sesimizi duyurabilmek için birleşelim, örgütlenelim. Örgütsüzsek örgütümüze girelim, örgütümüz yoksa kuralım. Sendikacı değilseniz sendikaya girelim, işyerinde sendikamız yoksa kuralım. Sendika kurmak için yasal olanlarımız yoksa derneklerde örgütlenelim. Mümkün olduğunca örgütlerimizdeki doğruluğu son verelim. Meslek dalımızdaki haksızlıkları ortaya dökelim.

Henüz partili değilsek partimize girelim.

Konuşabildiğimiz her yerde anlatalım, yazabildiğimiz her yerde yazalım. Toplantı, gösteri yürüyüşü, miting, basın, yayın, örgütlenme... bütün demokratik haklarımızı sonuna kadar kullanalım, ortak platformdaki taleplerimizi kitlelere mal edelim.

Her fırsat ve imkanda bunların işçülerini, yapıtıklarını ve yapmak istediklerini açığa vuralım, sergileyelim, bunları kitlelerden soyutlayalım.

Kime yapılırsa ve için yapılsın yapılsın, bütün anti-demokratik hareket ve eylemlerin, faşizan girişimlerin kendimize yapılmışçasına karşısına çıkalım, sesimizi yükseltelim

● Türkiye İşçi Partisi, demokratik hak ve özgürlüklerin korunup geliştirilmesi, toplumun demokratikleştirilmesi için bu mücadelede üzerine düşen görevleri yılmadan yerine getirecektir.

● Türkiye İşçi Partisi, soyut demokrasi mücadelesini, toplumun demokratikleşmesi için mücadele düzeyine çıkarmayı, işçi sınıfının önemli bir görevi olarak kabul eder, işçi sınıfının sosyalist partisi olarak bu yolda varlığını sürdürmeyi öngörür.

● Türkiye İşçi Partisi, demokrasi mücadelesinde tüm anti-emperyalist demokratik güçlerin dayanışmasını eylem birliğini zorunlu sayar ve bunun doğru çizgide oluşturulması için bütün olanaklarını kullanır.

● Türkiye İşçi Partisi, yukarıda belirtilen hedeflerin gerçekleştirilmesi doğrultusunda, toplumun demokratikleşmesi sürecine katkıda bulunan her girişimin koşulsuz yanına olacak, gerici burjuva partilerinin bugün için kitleler arasında dayanır görüldüğü desteğin, gerçekte mevcut olmadığını ortaya sürecek her fırsattan yararlanmayı görev bilecektir.

Bağımsızlık ve demokrasi mücadelemiz kısa vadeli bir mücadele, MC hükümetinin ömrü ile sınırlı bir mücadele değildir. Mücadelemiz, faşist eğilim ve odakların toplumda tamamen etkisiz kılınmasına, toplumun ilerlemesinin önündeki tüm engelleri temizlemesine kadar devam edecek olan uzun süreli bir mücadeledir. Uğruna sürekli, tutarlı, sebatlı mücadele verilecek onurlu bir iş.

Bunun bilincinde olarak hep birlikte:

Politik demokrasi için ileri!

Toplumun demokratikleşmesi için ileri!

Bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için ileri!

Halkımızı aydınlık yarınlara götüreceğ yolda ileri!

CIA ve A.

Kurulduğu yıl olan 1947'den bu yana, faaliyetlerini "düzgün" sayılabilecek bir biçimde yürütmekte olan CIA, Başkan Nixon'un Watergate olayına karıştığını kanıtlayan bazı belgeleri yokettiği için sertçe eleştirilmeye başlandıktan hemen sonra iki yeni darbe daha yedi. Darbelerden birincisi, Başkan Yardımcısı N. Rockefeller'in başkanlığında kurulan bir komisyonun CIA faaliyetlerini araştırmakla görevlendirilmesiydi. Komisyon, beş ay süren uzun çalışmalarından sonra Haziran ayı ortalarında bir rapor yayınladı. Komisyon araştırmasının ona amacı, CIA'nın yasal yetkilerini aşarak faaliyetlerini ABD içinde de sürdürüp sürdürmediğinin açığa çıkarılmasıydı. CIA'nın ABD dışındaki karıştığı işler Komisyon'u ilgilendirmiyordu.

YASA DIŞI FAALİYETLER

Araştırma sonuçlarını kapsayan 300 sayfalık rapor, CIA'ya övgüler dizerek başlıyor ve çok yuvarlak laflar ve belirsiz deyimlerle CIA'nın bazı yasa dışı faaliyetleri olduğunu kabullenmekle bitiyor. Bu yasa dışı faaliyetler altı noktada toplanıyor: 1) ADB ve Sovyetler Birliği arasında gidip gelen mektupları açıp okumak; 2) Telefonları ve evleri dinlemek; 3) Bilgi toplamak amacıyla evlere girip hırsızlık yapmak; 4) İlerici ve devrimci örgütlere kışkırtıcı ajanlar yerleştirmek; 5) Tehlikeli bazı ilâçları insanlar üzerinde denemek; ve

6) Bazı ABD yurttaşları hakkında dosyalar tutmak.

Türkiye gibi bir ülkede yaşayanlar için bunlar dağol karşılanan şeyler. Aslında ABD'de de bunlar dağol karşılanıyor çünkü, CIA'nın bu tür işler çevirdiği yıllardan beri biliniyor. ABD yöneticilerinin birden "demokrasi ve temel özgürlükler" savunucusu kesilip, CIA hakkında araştırma açtırmalarının nedeni başka. Emperyalizmin ve onun aracı CIA'nın dünyanın dört bucağında uğradığı yenilgileri gözden rak tutmak, dikka-ti başka yerlere çekmek gerekiyor. Bunun için de böyle düzmece araştırmalar yapılıyor. Araştırmanın düzmece olduğu ve CIA'nın bundan böyle de "yasa dışı" faaliyetlerini sürdürüleceği şuradan belli ki, raporda belirtilen yasa dışı faaliyetlerin bir daha tekrarlanmaması için CIA'da yapılması gereken reformun bizzat CIA ve onun bağlı olduğu Beyaz Saray yani ABD Başkanı tarafından yapılması tavsiye ediliyor.

AJAN LİSTESİ

CIA'nın yediği ikinci ve daha güçlü darbe, eski bir CIA ajanı olan Philip Agee'nin yazdığı veyakın-larda yayınlanan "CIA Günlüğü" adlı kitap. Agee, CIA için çalışmaya başladığı 1956 yılından berikendi yaptıkları ve CIA'nın faaliyetlerini anlattığı 640 sayfalık kitabının sonuna bir de liste eklemiştir. Bu listede bazı Lâtin Amerika ülkelerinde CIA ajanı olarak çalışan dev-

let adamlarının, ardu mensuplarının, iş adamlarının ve yüksek bürokratların adları var. Listede, aynı zamanda, Amerika'da ve dünyada CIA tarafından kurulan, finanse edilen ve yönetilen örgütlerin de adları var.

Agee'nin kitabı dünyada büyük yankılar yaptı. O kadar ki, yüksek rütbeli bir CIA yöneticisi bir Amerikan dergisine verdiği demeçte, eski CIA ajanlarının bu tür kitaplar yazmasının, hele CIA ajanlarının adlarını açıklamasının çok zararlı olduğunu söyledi. Gerçekten de öyle olsa gerek çünkü, Agee'nin listesinde Ekvator, Uruguay ve Kalombiya'da ve diğer bazı ülkelerde CIA hesabına çalışan bir çok ünlü kişinin adları var. Cumhurbaşkanı, bakanlar, generaller, albaylar, parti liderleri, büyükelçiler, daha neler neler. Türkiye'deki CIA ajanlarından birisinin böyle bir liste yayınlaması herhalde çok ilginç olur. Bilinenlerin yanında bilinmeyenleri de öğrenmiş olurduk. (Agee'nin kitabında 26 sayfa tutan ve 500'e yakın kişi ve örgütün adlarını kapsayan listeden bazı örnekleri aşağıda veriyoruz).

NASIL CIA AJANI OLUNUR?

Sosyo-ekonomik gelişme düzeyleri açısından Türkiye'ye yakın olan bu ülkelerde edindiği deneyleri özetleyen Agee, CIA hesabına çalışan kişileri iki grupta topluyor. Birinci gruptakiler, CIA ajanlığını para veya başka kişisel çıkarlar için yapan kimseler. Bu tür

CIA ajanları

SEÇME ÖRNEKLER

Acosta, Jorge: Ekvator Hazine Bakanı	Estrada, Emilio: Ekvator'lu banker.	Nardone, Benito: Uruguay Cumhurbaşkanı.
Aguerrondo, Mario: Uruguay ordusunda albay, Montevideo Polis Müdürü.	Fernandez, Chavez: "Agencia Orbe Latinoamericano" muhabiri.	Otero, Jack: Uluslararası Nakliyat İşçileri Federasyonu'nda ABD temsilcisi.
Alarcon, Alberto: Ekvator'lu işadamaı, Liberal Parti Lideri.	Fernandez, Gonzalo: Ekvator Hava Kuvvetlerinde albay.	Paredes, Roger: Ekvator İstihbarat Teşkilâtı Başkanı, yarbay.
Albornoz, Alfredo: Ekvator Devlet Bakanı.	Figueres, Jose: Kostarika Cumhurbaşkanı.	Pio, Manuel: Brezilya'nın Mexico City Büyükelçisi.
Amaya, Enrique: Peru, Devrimci Sol Hareketi (MIR) Lideri.	Gandara, Marcos: Ekvator ordusunda albay. İktidardaki cuntanın üyesi.	Piriz, Antonio: Montevideo Polis müfettişi.
Arce, Antonio: Boliviya eski İçişleri Bakanı, Boliviya'nın Montevideo Büyük Elçisi.	Gil, Felipe: Uruguay İçişleri Bakanı.	Ponce, Modesto: Ekvator Posta Genel Müdürü
Arizaga, Carlos: Ekvator Muhafazakâr Parti Milletvekili.	Goodwyn, Jack: Uruguay Sendika Eğitim Enstitüsü Müdürü.	Pranti, Amaury: Montevideo Toplum Polisi Müdürü.
Baez, Carlos: "Ensayos" dergisi yazarı.	Haskins, Lloyd: Uluslararası Petrol ve Kimya İşçileri Federasyonu Genel Sekreteri.	Quagliotti, Carlos: Uruguay'lı çiftlik sahibi.
Banks, Tito: Montevideo'lu işadamaı.	Jauregui, Arturo: Amerikalılar Arası Bölgesel Çalışma Örgütü Genel Sekreteri.	Ramlrez, Roberto: Uruguay ordusunda albay.
Baquero, Jose: Ekvator Çalışma ve Sosyal Refah Bakanı.	Lopez, Adolfo: Meksika Cumhurbaşkanı, örgütteki adı: LIENVOY-2.	Rivadeneira, Jorge: "El Comercio" gazetesi yazarı.
Barbe, Mario: Uruguay ordusunda yarbay.	Lopez, Alfonso: Kolombiya Devrimci Liberal Parti Lideri.	Roumald, Serafino: AFL Latin Amerika Temsilcisi.
Belme, Joseph: ABD Haberleşme İşçileri Sendikası Başkanı.	Lovestone, Jay: Amerikan İşçi Federasyonu (AFL) Dış İlişkiler Bölümü Başkanı.	Salgado, Gustavo: "El Comercio" gazetesi yazarı.
Camara, Sena: Brezilya ordusunda albay.	Martin, Carlos: Uruguay ordusunda albay.	Sevilla, Juan: Ekvator Çalışma Bakanı, Bonn Büyükelçisi.
Contreras, Victor: Ekvator Özgür Sendikalar Konfederasyonu Başkanı.	Meany, George: Amerikan İşçi Federasyonu (AFL) Başkanı.	Siero, Isabel: Uluslararası Kadın Hukukçular Federasyonu Başkanı.
Cordova, Manuel: Ekvator Radikal Liberal Parti Lideri.	Medina, Enrique: Ekvator Devrimci Gençlik Birliği Lideri.	Sorace, Nicolas: Uruguay İşçileri Bakanı.
Davia, Aurelio: Ekvator Parlamentosu Başkanı, Muhafazakâr Parti Lideri.	Mendez, Epifanio: Paraguay Liberal Parti Lideri.	Tejera, Adolfo: Uruguay İşçileri Bakanı.
Delhierro, Jalme: Ekvator Devlet Bakanı.	Molina, Enrique: Ekvator Muhafazakâr Parti Gençlik Kolları Başkanı.	Thoron, Christopher: Kahire Amerikan Üniversitesi Rektörü.
Diaz, Gustavo: Meksika Cumhurbaşkanı, örgütteki adı: LITEMPO-8.	Mora, Augustin: Ekvator Devlet Bakanı.	Ubach, Rogello: Uruguay ordusunda albay.
Echeverria, Luls: Meksika Cumhurbaşkanı, örgütteki adı: LITEMPO-14.	Naranjo, Aurelio: Ekvator Savunma Bakanı.	Ulloa, Matias: Ekvator Özgür Sendikalar Konfederasyonu Genel Sekreteri.
Elso, Wilson: Uruguay Kırsal Hareket Birliği Partisi Lideri.	Naranjo, Manuel: Ekvator Sosyalist Partisi Genel Sekreteri, Hazine Bakanı.	Varea, Reinaldo: Ekvator Cumhurbaşkanı Yardımcısı, örgütteki adı: ECOXBOW-1.
		Vourvoulas, Leander: Yunanistan'ın Mexico City Konsolosu.
		Yepez, Juan: Ekvator Halkçı Devrimci Liberal Parti Lideri.

JANLARI

kişileri bulup, çengel atmak CIA için hiç de güç değil. Bir toplantıda veya bir kokteyl partide edilen anlamlı bir çift söz, bir büyükelçinin veya bir generalin CIA hesabına çalışmak için ne denli gönüllü olduğunu ortaya çıkarmaya yetiyor. Kumar oynayan ve sürekli kaybeden veya ağır borcu olan kişiler bu yolla çok kolaylıkla CIA soflarına geçebiliyorlar.

İkinci gruptakiler daha ilginç kişiler. Bunlar, kendi ülkelerinin çıkarlarının ABD'nin çıkarları ile aynı olduğunu savunan, kelimenin tam anlamıyla bir "satılmışlar" grubu. Kişi bir kez ülkesinin çıkarlarıyla ABD'nin çıkarlarının aynı olduğunu inanınca CIA'ya çok fazla iş düşmüyor. Bu kişiler CIA hesabına çalışabileceklerini eninde sonunda çıkarıyorlar. Hatta bazıları, ABD büyükelçiliğine kadar gidip pir aşkına ajanlık yapmak istediklerini açıklıyorlar.

"KİRLİ" İŞLER

Yabancı ülkelerdeki CIA ajanlarının hep yüksek rütbeli bürokratlar, politikacılar, veya iş adamları olduğunu düşünmek yanlış. Bu "seçkin" satılmışlar tabakasının ellerini kirletmek istemedikleri ama CIA açısından mutlaka yapılması gereken hırsızlık, gözetleme, adam öldürme, sabotaj, vb. ufak tefek "kirlili" işleri görecektir kişilere de gerek var. Bunları ya kendi ülkelerinde ya da CIA'nın Virjinya eyaletindeki Camp Peary adlı özel eğitim okulunda yetiştiriliyorlar. Bu okulda politik beyin yıkama derslerinin yanı sıra, sabotaj, adam öldürme, sınır geçme, hava ve deniz hareketi, kaçma, saklanma dersleri de görüyorlar. İşin ilginç yanı, okulda eğitim gören kişilerin hiçbirinin ABD'de bir kampa olduklarını bilmemeleri. Hepsi kendilerini kendi ülkelerinin bir köşesinde kurulan bir okulda sanıyorlar. CIA, psikolojik nedenlerle bu tedbiri alıyor.

PROPAGANDA

ABD'nin diğer ülkelerde yaptığı propaganda çalışmalarının "Kara" propaganda diye adlandırılan bölümü CIA yürütüyor. "Kara" propaganda özelliği, yanlış veya yanıltıcı bir haberin yayılmasını ve bunun kaynağının CIA veya ABD olduğunu ortaya çıkarmasını sağlamaktır.

"Kara" propagandayı yapmak için CIA'nın kullandığı kişiler özellikle gazete yazarları, politikacılar ve iş adamları. Bunların bazıları gerçekten CIA aleti olduklarını bilmeden kendilerine verilen "bilgi"yi papagan gibi tekrarlayıp yayıyorlar. Ama büyük çoğunluğu bu işi bilerek ve para karşılığı yapıyor. Agee'nin bu konuda verdiği ilginç bir örnek var. Venezuela'daki CIA merkezi, bu ülkede bir komünist yakalanması beklediğine dair uydurma bir hükümet yetkilisinden uydurma bir demec alıyor ve bu demeci Kolombiya'daki ajanlarına gönderiyor. Demec derhal Ekvator, Peru ve Bolivya'ya gönderiliyor ve CIA hesabına çalışan gazetelerin sayfalarında, politikacıların nutuklarında ve iş adamlarının demeclerinde geniş biçimde yer alıyor. Bu ülkelerin hükümetleri Venezuela hükümetine boşuvarok komünistlerin üzerindeki baskının artırılmasını istiyorlar. Kimsenin de aklına haberin uydurma olabileceği gelmiyor.

ÖĞRENCİ ÖRGÜTLERİ

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kurulan ve sömürgecilğe, nükleer silahlara karşı ve barıştan yana kampanyalar yürüten Uluslararası Öğrenci Birliği ve Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu gibi ilerici öğrenci örgütlerinin giderek ortan etkinliklerinin kırılması için CIA'nın bizzat kurduğu iki örgüt var: Uluslararası Öğrenci Konferansı (ISC) ve Dünya Gençlik Asamblesi (WAY). Merkezleri Leyden ve Brüksel'de bulunan bu "gençlik" örgütlerinin genel yönetimi CIA'nın Uluslararası Örgütler Bölümü tarafından kontrol ediliyor. ISC ve WAY geziler, kültürel faaliyetler düzenliyorlar ama asıl nitelikleri, özellikle az gelişmiş ülkelerde CIA'nın bir propaganda aracı olmaları. Bu örgütlerin en önemli hizmetlerinden birisi de uyelerinin kolaylıkla CIA hesabına çalışmaya ikna edilebilir olmaları. Bu örgütlerin üyesi iken CIA ajanı olan ve sonraları yüksek politik mevkilere geldikleri zaman da CIA hesabına çalışmaya devam eden kişilerin oldukça kabarcık sayıda olduğu Agee'nin verdiği örneklerde görülmüyor.

İŞÇİ ÖRGÜTLERİ

1949 yılında Dünya Sendikalar Federasyonu'nun

ikiye ayrılarak Uluslararası Özgür Sendikalar Konfederasyonu'nun (ICFTU) kurulmasında CIA'nın ne kadar etkili olduğunu gene Agee'nin kitabında ayrıntılı olarak görmek mümkün. Bir çok ülkede üyesi olan ICFTU nun yönetimi bugün tümüyle CIA'nın elinde. Bu örgütün en üst düzeydeki liderleri olan George Meany, Jay Lovestone, Irving Brown ve Serafina Roumaldi CIA'nın maaş bordrosunda adı olan kişiler.

CIA'nın ICFTU aracılığıyla yürüttüğü çalışmalarda en etkin rolü çeşitli ülkelerde aynı iş kolunda çalışan işçileri kapsayan sekretaryalar oynuyor. Busekretaryalar işkolu esasına göre kuruldukları için ICFTU nun bölgesel ve ulusal örgütlerine göre daha etkin olabiliyorlar. Örneğin, CIA, Uluslararası Petrol İşçileri Sendikası adlı Amerikan sendikası aracılığıyla kurduğu sekretarya olan Uluslararası Petrol ve Kimya İşçileri Federasyonu'nun her faaliyetine egemen durumda. Az gelişmiş ülkeler işçi hareketi içinde CIA faaliyetlerini bu sekretaryalar aracılığıyla yürütmek son derece kolay çünkü CIA faaliyetlerini sekretarya faaliyetleri olarak gösterme olanağı var. Bunun en belirgin örnekleri, Katolik işçilerin bir bölümünü içeren Dünya İşçi Konfederasyonu ve İsrail'deki sosyal demokrat sendika hareketine sızmak için kullanılan Histadrut adlı İsrail İşçi Konfederasyonu.

Gençlik örgütleri gibi bu örgütler de CIA'nın Uluslararası Örgütler Bölümü tarafından yönetiliyor. Herhangi bir ülkede işçi sınıfı hareketini etkilemek görevi CIA ajanı, sendika liderlerini kolaylıkla etkileyebiliyor. Burslar, geziler ve konferans çağrıları yerel sendika liderlerini satın almak için kullanılan en etkin araçlar.

DiĞER FAALİYETLER

CIA'nın faaliyetleri sayılamayacak kadar çok ve çeşitli olanlara yayılmış. Emperyalizmin çıkarlarını korumak için çeşitli nitelikte bilgiler toplamaktan, askeri

veya yarı-askeri hareketler yürütmeye kadar uzanıyor bu faaliyetler. Dost olsun düşman olsun bütün ülkelerin istihbarat örgütlerine sızmak da CIA'nın belli başlı amaçlarından biri. ABD, Kanada, İngiltere, Avustralya ve Yeni Zelânda arasında yapılan bir anlaşma bu ülkelerden herhangi birisinin bir diğer ülkenin istihbarat örgütlerine sızmasını yasaklamış. Bu anlaşmanın kapsamı dışında kolonî ülkelerin istihbarat örgütlerine sızıldığı ise bilinen bir gerçek.

CIA'nın ilerici, demokratik girişimlere karşı yürüttüğü faaliyetler artık bütün açıklığıyla biliniyor. Şili ve Yunanistan'daki faşist darbelerde CIA'nın oynadığı rol belgelerle kanıtlandı. Küba devrimine karşı girişilen Domuzlar Körfezi hareketinin asıl sorumlusunun da CIA olduğu açıkça ortaya çıktı.

Bunlar kadar açık olmasa da, CIA'nın dünya barışının sağlanması yolundaki girişimleri nasıl baltaladığı da biliniyor. Örneğin, 1960 yılında Sovyetler Birliği üzerinde düşürülen U-2 casus uçağının CIA tarafından, özellikle düşürülmesi için yollandığı, uçağı yapan mühendislerden biri tarafından açıklandı. Amaç, aynı yılın sonlarına doğru Paris'te toplanacak olan Zirve Konferansı'nı baltalamaktır. Gerçekten de, casus uçağının düşürülmesi üzerine gerginleşen politik ortamda ne Eisenhower planlanan Moskova gezisini yapabildi, ne de Paris konferansı toplanabildi.

Rockefeller Raporu, Başkan Kennedy'nin öldürülmesinde CIA'nın hiç bir rolü olmadığını iddia ediyor. Halbuki, 1963 yılından bu yana sürdürülen çalışmalar yalnız Kennedy'nin değil Martin Luther King'in öldürülmesinde de CIA'nın pamağı olduğunu, bu iki cinayeti işleyen kişinin aynı kimse olduğunu gösterir nitelikte. CIA bütün gücüyle bu cinayetlerle ilgisi olmadığını savunuyor omayakin bir gelecekte gerçeğin ortaya çıkması bekleniyor.

CIA'ya bağlı örgütler

SEÇME ÖRNEKLER

Anti-Totaliter Gençlik Hareketi, Montevideo.	Uluslararası Petrol ve Kimya İşçileri Federasyonu.
Arjantin Federal Polis Örgütü, Buenos Aires.	Uluslararası Plantasyon, Tarım ve Benzeri İşçiler Federasyonu.
Brezilya Demokratik Eylem Enstitüsü, Riode Janeiro.	Uluslararası Kadın Hukukçular Federasyonu.
Katolik İşçi Merkezi, Quito.	Uluslararası Polis Hizmetleri Okulu, Washington.
Ekonomik ve Sosyal Reform Çalışmaları Merkezi, Bogota.	Lone Star Çimento Şirketi, Montevideo.
"Combate" gazetesi, Montevideo.	Air America Havayolları Şirketi.
ABD Haberleşme İşçileri Sendikası.	Civil Air Transport Havayolları Şirketi.
Uluslararası Öğrenci Konferansı, Quito.	Meksika İşçi Konfederasyonu, Mexico City.
Ekvator Özgür Sendikalar Konfederasyonu, Quito.	Ulusal Savunma Cephesi, Quito.
Editörler Basın Servisi, New York.	Ulusal Öğrenci Birliği, Washington.
Avrupa Tutsak Uluslar Asamblesi, Münih.	Halkçı Demokratik Eylem Derneği, Rio de Janeiro.
Politik Eğitim Enstitüsü, San Jose, (Kostarika).	Halkçı Devrimci Liberal Parti, Quito.
Amerika İşçi Koleji, Cuernavaca (Meksika).	Özgür Avrupa Radyosu, Münih.
Uluslararası Polis Akademisi, Washington.	Özgürlük Radyosu, Münih.
Amerikalılar Arası Bölgesel Çalışma Örgütü, Mexico City.	Devrimci Demokratik Cephe, Miami.
Uluslararası Hukukçular Birliği, Cenevre.	Devrimci Liberal Parti, Bogota.
Uluslararası Özgür Sendikalar Konfederasyonu (ICFTU), Brüksel.	Uruguay İşçi Konfederasyonu, Montevideo.
Uluslararası Gazeteciler Federasyonu (IFJ), Brüksel.	"Voz Universitarin" dergisi, Quito.
	Dünya Gençlik Asamblesi (WAY), Brüksel.

Bozkurt Mensucat'ta SARI SENDİKA PATRON İŞBİRLİĞİ

Bozkurt Mensucat Sanayinde, Teksef Sendikası delege seçimleri ile başlayıp gelişen olaylar sonucunda şimdiki kadar 12 işçi işten çıkarıldı. Çıkarılmaları devam edeceğilleri sürülüyor. Fabrika içinde, işveren ve sendikadan kurduğu baskı devam ediyor. YÜRÜYÜŞ, fabrika işçileri ve işten çıkarılanlarla konuştu.

Bozkurt Mensucat Sanayinde çalışan işçiler, en doğal demokratik haklarını kullanma istekleri karşısında işveren, sarı sendika-yönetici işbirliğini buldu. Olayların başlangıcı, Teksef Sendikası Bakırköy Şubesi delege seçimlerine dayanıyor. Teksef sendikasının delege listesine karşı işçilerin ayrı bir delege listesi çıkarma hazırlıklarından sendika ve işverenin haberdar olması üzerine, işveren, sendika işbirliği iyice pekiştiriliyor. Delege seçimlerine böyle gidiliyor.

Birişçi olayları şöyle anlatıyor: "Sendikamız ilan tahtasına, delege seçimlerinin 24 Haziran'da yapılacağını astılar. Sendika yönetiminin işveren karşısındaki tutumunu beğenemediğinden, toplu sözleşme ve kanundan doğan haklarımız korunmadığından delege seçimlerine katılmaya karar vermiştik. Hazırlanmaya başladık." Oysa, ilan tahtasına delege seçimlerinin 24 Hazirandayapılacağına asılması bir oyundu. Bu, sarı sendika yönetiminin sık sık uyguladıkları bir oyundur. Seçim tarihi ilan edilip, işçilere duyurulur. Ama seçimler ilan edilmeden önce yapılır. Bozkurt Mensucat'ta böyle yapıldı. 24 Haziran'da ilan edildi, 19 Haziran'da yapıldı. Bu işçileri hazırlıksız ve şaşkın yakalamak için başvurulan bir hiledir.

Bir işçi anlatmaya başlıyor: "18'i-19 Haziran'a bağlayan gece, sendika baştemelcisi ve sendika yöneticileri bizim kısmageldiler. Doküman kısmına, Çıkarılmış listeyi ve öncüllük eden arkadaşlarımızı karalamak istedikler. İçerisokmadık, kısımdan dışarı atık. Öbür kısımlarda karalamayı yapmışlar. Basmahane kısmında da konuşturulmamışlar."

"Ben iplik kısmındayım. Oraya dageldiler. Arkadaşlarımızın listesinin komünistlerin listesi olduğunu, bu listedeki arkadaşlara göz açtırmayacaklarını söylediler. O listeye oy verenler kendilerini işten çıkarmış bitiş dediler. Korkuttular."

Çıkarılan işçiler anlatıyor: "Sabah 06.00 da fabrikaya geldik. Fabrika bekçileri bizi içeri koymadı. Oysa, içerden çıkan postaldan 05.45 te oy verdirilmeğe başladığını öğrendik. Bütün işarılara rağmen içeri girmemize zorla mani oldular. Saat 06.30 civarında fabrikaya girebildik. Oy kullanılıyordu. Sandık kuruluna, oy sandığına boş görmek istediğimizi söyledik ve itiraz ettik. Sandık kurulu kabul etmedi. Sandık kurulunu sendika atamıştı. Arkadaşlar sandık başında toplanmaya başladılar. Tartışma devam ediyordu. Arkadaşlarımızın üzerine yürünüyor, tahrik ediliyordu. Gayelerine kavga çıkarmak ve bizi dışarı attırmak, hep birlik davrandık. Tahriklere kapılmadık."

Bir kadın işçi, kadın işçilere

YÜRÜYÜŞ - 29 Temmuz 1975 - 10

yapılan baskıyı şöyle anlatıyor:

"Posta başlarını nezaretinde oy sandığına götürüldük. Posta başlarının verdikleri listeleri oy sandığına açtık. Kartlarımızı damgaladılar. Saat 07.00 ye kadar devam etti."

Çıkarılan işçiler anlatmaya devam ediyorlar:

"Sendika yöneticileri, daimi gündüzcü işçilerin kartlarını, onlar gelmeden işverenden alıp onların yerine oy kullandırdılar. Bütün bu hileli oy kullanmalara tepki gittikçe büyüyordu. Arkadaşlar sandık başında toplanmaya başlıyordu. Hileli oy verdirme aksama başladı. Başkasının yerine oy verme artık mümkün oluyordu. Bunun üzerine Muhasebe Müdürü Sadı Cöğün ve Personel Müdürü Müberra Keleş sandık başında toplananları tesbit ettirdiler. Sandık başında durmayı yasakladılar ve durmaya devam edenleri bekçilerle dışarı attırmakla tehdit ettiler. Sandık başında 8 sendika tarafımızın hepsine, bizim taraftan ise bir kişiye kalma izni verdiler.

Oy verme böylece devam etti. Saat 17.00 desandık açıldı. Sandıktan 2047 oy çıktı. Oysa fabrika mevcudu 1640'dı. Üstelikte bütün hileli oy kullanmaya rağmen, damgalanmış kart sayısı 1640'ı bulmazdı. 2047 oysayı, 735 oy bize çıktı. 26oy iptal edildi. Geri kalanlar da onlara. Sandık kurulu tutanak tuttu ve sendikaya verdi. Ertesi gün 1 saatlik öğlen tatilinde arkadaşlarımıza 400 imza topladık. İşveren mani olmaya çalıştı, olmadı. Delege seçimlerini iptal ettirmek için, Zeytinburnu hakimliğine delil tesbiti, Bakırköy Asliye Hukuk Hakimliğine iptal davası açtık. Delil tesbiti için fabrikaya gelen hakme, Personel Müdürü Müberra Keleş ile Teksef Bakırköy Şube Başkanı İhsan Yelken delil tesbit ettirmediler. Şube Başkanı İhsan Yelken'e, delil tesbiti için geldiğini Müberra Keleş telefonla haber vermiş."

Sarası gelmişken belirtelim ki, Personel Müdürü Avukat Müberra Keleş bazı sendikayöneticilerine yabancısı değildir. Kendileri daha önce de -Bozkurt personel müdürlüğünden-Petrol İş Sendikasının avukatı olarak, petrol işçilerinin haklarını, işverenler karşısında böylesine cansiperane savunmuştu! Anlaşılan Petrol İş sendikası avukatı olarak yaptığı hizmetlerin sonucunda Bozkurt Mensucatın personel müdürlüğüne terfiyen atandı. Petrol İş Sendikasında yetişip, personel müdürü olan avukat Keleş, çıkarılan işçilerin tazminatları ödenirken, kanunlaraaldırmadan 17 aylık kadem tazminatından vergi kestiriyor. Kendisinin düzenlediği ibranamenin altına, işçilerin kanuni hak ve alacaklarını koruyabilmek için koymak istedikleri şerhleri koyduruyor. İşten çıkarılan işçinin tazminata olan ihtiyacını iyi bildiğinden, bu ihtiyacı işçinin üzerinde baskı olarak kullanıyor. Şerh koydurmayarak işçiyi, doğacak haklarından mahrum ediyor. Bunları bir iyice öğrenmiş bilgili bir Personel Müdürü kendileri. Bilgisinin önemli kısmını da Petrol İş Sendikası avukatlığı sırasında edinmiş.

İşten çıkarılmaların, seçimleri

YOĞUNLAŞAN VE YAYGINLAŞAN BASKILAR KARŞISINDA DEMOKRASİ MÜCADELESİ

YAVUZ ÇİZMECİ

Bilinen bir gerçek var: İktidar emekçi halkın iktidarı olanadek, emekçilerin üzerindeki baskılar sürüp gidecektir. Ekonomik alanda, demokratik alanda, toplumsal alanda. Ancak, tek başına bu gerçeği saptamak ve sürekli bunu vurgulamak yetmiyor. Hele bu tesbite göre tavrı almak hiç yetmiyor. Bilinmesi, vurgulanması gereken başka bir gerçek daha var. Emekçi halkın üzerindeki baskılarstatistik değil. Değişiyor. Kimi zaman azalıyor, kimi zaman yoğunlaşıyor. Yaygınlaşıyor. Hele ekonomik bunalımların derinleştiği dönemlerde. Baskılar iyice artıyor, daha yaygın toplumsal sınıf ve katmanlarda etkisini gösteriyor.

Bugün Türkiye bir ekonomik bunalımın içinde. İçinde bulunduğu kapitalist sistem de bir bunalım içinde. En yetkili ağızlar, Türkiye'nin ekonomik güçlüklerini dile getiriyor. İlgili bakanlar, bütçe açığını eskilere yikmaya çalışıyor. İhracat-ithalat dengesi zifinegeçici tedbirler (!) getiriyor. Özel sektöre sağlanan olanaklarla bozulmuş denge, yurtdışına gitmek zorunda kalanemekçilerin alınterleriyle karşılanmak isteniyor. Ve nihayet, bu ekonomik açmazları sayılarla dile getiren diye, Merkez Bankası gibi resmi kurumların yayınlarına engeller konuluyor.

Bu ekonomik çıkmaz beraberinde bir sürü yük de getiriyor. Özellikle çalışanların omuzlarına yüklenen yükler, işçilerin en yasal hakkı ve en önemli güvencesi grev yasaklarını, izne bağlanıyor. Artan hayat pahalılığı karşısında hiçbir güvence olmayan devlet memurunun ücretleri düşük tutuluyor. Öğretmenin, teknik elemanın, öğrencinin demokratik ve sosyal hakları ellerinden alınıyor. Hatta, saldırılar tertipleniyor. Tarım kesiminde ise, zaten köylünün hiçbir hakkı yok.

Ekonomik bunalım sermaye partilerini ilk kez bir araya getirdi. Üç aydır da iş başında tutuyor. Ama nasıl? Daha fazla baskı ile, daha fazla tertiple. Üstelikbir de Anadolunun en küçük yerleşme birimlerine dek yayılan, toplumun tüm katmanlarına varan bir saldırıdır.

İşçilerin, öğretmenlerin, öğrencilerin yanı sıra, gündemde teknik elemanlar da var. Aslında teknik elemanlar üzerindeki baskılar yeni değil.

Personel Kanunu ile yarı ödemeler masalı ile sürüp giden ekonomik baskılar bir yandan, işçi-memur ayırımı, geçitli yönetmeliklerle uygulanandemokratik hakların kısıtlanması diğer yandan sürüp gidiyor. Sendikal haklar geri alınıyor. Ve nihayet MC iktidarı ile birlikte sistemli olarak yeni bir kampanya başlıyor. Tek tek kişilere. Ve giderek teknik eleman örgütlerine. Böylelikle, MC iktidarı bir bakıma 1975 yılı başındaki teknik eleman örgütleri genel kurullarındakiyenilgisinin intikamını da alıyor. Tüm ilerici, dürüst teknik elemanlar görevlerinden alınıyor. Yerleri değiştiriliyor. YSE'de, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında, Ziraat Bakanlığında başta olmak üzere tüm bakanlıklarda teknik eleman kıyımı sürüyor. Bu sistemli baskı, giderek örgüt başkanlarına sıçıyor. Oda başkanları, şube başkanları görevlerinden alınıyor. Giderek TMMOB işyeri temsilcilerinin yerleri değiştiriliyor. Simerbank Bez fabrikasındaki iki işyeri temsilcisinin başına geldiği gibi. Ama sistemli saldırı burada durmuyor. Anayasal dayanağı olan teknik eleman örgütlerine sıçıyor. Hiçbir gerekçe gösterilmeden Mimarlar Odası polisece araniyor. Anayasal bir hakkını kullanan ve gerekli bütün izinleri almış olan TÜTED (TÜM TEKNİK ELEMANLAR DERNEĞİ) afişlerini asanlar göz altına alınıyor. . . Bundan sonra da yenileri beklebiliriz.

Ne var ki köprülerin altından çok su geçti. Türkiye'de çok şey değişti. Artık bu türden klasik sindirme yöntemleri teknik elemanlara mal olmaya mücadeleyi durduramıyor. Belli bir örgütlenmedüzeyine ulaşmış, aralarındaki güveni, dayanışmayı pekiştirmiş olan teknik elemanlara etkili olamıyor. Çünkü ilerici teknik elemanların yıllardır süregelen mücadelesi, kitlelere ulaştıkça artık. Tek güvence de bu. Artan baskılar, teknik elemanların örgütlenmesini gerileteceğine, ilerletiyor. İlerletecek. Tıpkı saldırılardan güçlü çıkan TÖB- DER gibi.

Saldırıların yaygınlaştığı bu dönemde teknik elemanlara düşen görev büyük. Dayanışmayı, ortak çalışmayı en yaygın ve etkin biçimde geliştirmek. Bütün ilkinel tartışmaları bir kenara iterek, demokrasiye hep birlikte sahip çıkmak.

takiben her hafta bir-iki işçinin çıkarılması şeklinde uygulandığını anlatıyorlar. Bir ayda 12 işçinin çıkışı böyle verilmiş. Bir yandan işçilerin birer-ikişer çıkışı verilirken, diğer taraftan sendika subeyöneticileri öncüllük eden işçilere yöneticilik ve temsilcilik teklif etmişler. İşçiler kabul etmemişler.

Çıkarılan işçiler anlatmaya devam ediyorlar: "Sabah fabrikaya sokulmamamız; daimi gündüzçülerin kartlarını ile onların yerine oy kullanılması; kadın işçilere posta başlarını nezaretinde ve açığa oy kullandırılması; daha sonra işten çıkarmalar sendika yöneticileri ile işveren arasındaki işbirliğini apaçık bütün işçilerin gözü önüne serdi. Bu işbirliği daha önce de vardır. Bugün işçilerin hepsinin gözünde pervasızca yapıldı. Bu işbirliğinin basit bir örneği, toplu sözleşmenin bugüne kadar işçilere verilmemiş olmasıdır.

İşten çıkarılmalarda olsun, fazla mesai de olsun, kadem, ihbar taz-

minatlarında olsun sendikal haklar işveren karşısında korunup, savunulmuyor. İşçi, işveren ve sendikayı birlikte karşısında buluyordu. Bu sebepten 16 Temmuz günü Bozkurt ve AR-İŞ işçileri sendika subesine gidip hesap sorduk. Eveleyip gevelediler. İki gün sonra da 4 arkadaşımıza daha işveren çıkışlarını verdi." Çıkarılan işçilerin bazıları ile fabrikanın karşısındaki kahvede oturuyoruz. Biri zandan tazminatlarını almak için fabrikaya gidecekler. Birbirlerine ibranamaya şerh koymak gerektiğini anlatıyorlar. Daha öncekilere koydurmamışlar, ama yine de koymaya çalışmalı. Biri kanuna göre diye başlayınca arkadaşından cevap geliyor:

"Kanun bu tel örgüleri geçemedi! (Fabrikanın etrafı tel örgülerle çevrildi).

Bir diğeri ekliyor:

"Acemilliğimize geldi, Çok oyun oynadılar bize, Yoksa geçerdik, geçirirdik."

Teknik elemanlar baskılara direnmiyor

Önceki hafta içinde TÜTED (Tüm Teknik Elemanlar Derneği), İstanbul'da bir afişleme kampanyası düzenledi. Afişleme kampanyası dolayısıyla, "Teknik elemanların ve tüm çalışanların sendikalleri hakları verilmelidir", "Teknik Eleman Arkadaş: Grev ve Toplu Sözleşme ile donatılmış sendikallere haklar müca delimiz için TÜTED'de birleşelim", "Teknik elemanlar boğumsuzluk ve demok rasi mücadelesinde emekçi halkımızın yanındadır" ve "Tüm emekçi halkımız ve teknik elemanlar üzerindeki faşist baskı ve kıyımaya son!" sloganlarını içe ren dört tür afiş bastırıldı.

Afişleme, Cumhuriyet Savcılığı'ndan alınan izinle normal yollarla baş ladı. Ancak, afişlemeye çıkan teknik elemanların 22'si güvenlik kuvvetlerin ce göz altına alındı. Bunun üzerine, TÜTED İstanbul şubesi başta olmak üzere 13 teknik eleman meslek kuruluşu bir basın bildirisi yayınlamaya olayı protes to ettiler ve olayın sorumluları hakkında gerekli kovuşturmanın yapılmasını talep ettiler.

17 Temmuz günü, TÜTED Başkanı Osman Aybers ve TMMOB Başkanı Teoman Öztürk ortak bir demeç yayınladılar. Ortak demeçte, TÜTED afişle mesine engel alınmasına ek olarak, TMMOB Makine Mühendisleri Odası'nda düzenlenen bir sendika toplantısına yapılan saldırı ve TMMOB Mimarlar Oda sı'nın gerekçe gösteri imleksizin Sıkıyönetim Komutanlığı emriyle aranması ha tırlatıldı ve şöyle dendi,

"Bütün bu olaylar aylardan beri yoğunlaşarak süregelen baskı ve saldırıların ve anti-demokratik uygulamaların ne derece yaygınlaştırıldığının yeni bir ka nıtıdır. İşçilere, öğretmenlere, öğrencilere teknik elemanlara yani tüm çalı şanlardan yana alanlara yönelilen tür baskı saldırı ve yıldırma eylemlerinin gelişen mücadeleyi geriletemeyeceğine kimsenin kuşkusu olmamalıdır.

Bunun bu olayların ülkemizdeki ekonomik-politik sistemden kaynaklan dığının bilincinde olan bir teknik elemanlar bu tür girişimlere karşı tüm de mokratik güçlerin sonuna kadar mücadele edeceklerine inanıyor ve bu mücade lede payımıza düşeni yılmadan sürdüreceğimizi kamu ayuna bir kere daha açık lamayı bir görev sayıyoruz."

OKURLARIMIZA DUYURU

ÖNÜMÜZDEKİ SAYILARDA AÇIKLAYACAĞIMIZ NEDENLER DOLAYISIYLA, DERGİNİZ YÜRÜYÜŞ 17. SAYIDAN BAŞLAYARAK YURT ÖLÇEĞİNDE DÜZENLİ OLARAK DAĞITILAMAYACAK.

GAZETE SATICILARINDA YÜRÜYÜŞÜ BULAMAMANIZ O LASILIĞINI GÖZ ÖNÜNE ALARAK YÜRÜYÜŞE ABONE OLUN. BÖYLECE, HEM DERGİNİZE KATKIDA BULUNACAK HEM DE DERGİNİZİ DÜZENLİ OLARAK ELDE EDEBİLECEKSİNİZ.

Esnaf ve sanatkarlar

NABİ DİNÇER

Gazetelerde okursunuz, televizyonlarda yapılan açıklamaları dinler, bu açıklamaları yapanları seyredersiniz: Esnaf ve sanatkarlara şükadar milyar liralık kredi veriliyor, sanatkarlar defter tutma zorunluluğundan kurtuluyor vb. Olaylara yüzeyden baktığınız zaman bu haberlere sevinmek için bir neden yok. Gelgelelim olayın dışı sizi, içi bizi yakar.

Söz konusu milyarlardan faizleri çıkarınız, hiç gereksinimleri olmadığı halde bu kredilere, ellerini teklifsizce daldıranların paycağızlarını da bir kenara ayırınız, kalanı dosyaları yüzbinlerle ifade edilen küçük işletme arasında üleştiriniz, durumun pek de iştah çekici olmadığını görürsünüz.

Öte yandan bu sözde milyarların 4-6 ay gibi kısa sürelerle alınıp verildiğini düşünürseniz, bunların bir bayat ekmeği gibi ufanan ve kırıntı haline gelecek esnafın ve sanatkarların dışının kavuşunu bile daldırmayan krediler halinde "bir görünüp bir yok olduğunu" görürsünüz. Bir an içinde daldığınızın atlatılıp düştün uyanırsınız.

Bilindiği gibi söz konusu krediler Halk Bankası aracılığı ile dağıtılır. Bu banka esnaf ve sanatkarı tefecinin elinden, yüksek faizli krediden kurtarmak için kurulmuş, ticari krediyi de önemsen bir ek görev olarak yüklenmiştir. Bueki görev geçen yıllarda büyük bir serpiliverdi. Mesleki krediler denilen esnaf ve sanatkar kredisini öldürüyordu. Kısacası doğan gelen boğdaki ni kavmaya kalktı.

Bu anlatılanların kredi yanının pek kaba hatlarıyla yanıtılması. Bu kredi düzeni, esnaf ve sanatkarın ne olduğunu ne de öldüğünü istemezlerin düzeni. Azar azar, parça parça, sakına sakına vereceksin ki ne para babalarını nede esnafı darıltacak. Esnaf verilen krediyle oyalanacak, satınalma gücü biraz artarak büyük sermayenin sunduğu dayanıklı tüketim mallarına müşteri olacak; birleşip güçlenecek, tekelcilerinin mallarını zorlayamayacaktır. Sanatkar bu krediyle bankaya abone olmuştur. Önceden salt tefeciye borçluysan, birçok durumlarda hem bankaya hem tefeciye borçlanmıştır.

Gerçekler acıdır; bu acı gerçekleri yumuşotmaya, bir O'Henry öyküsü havası vermeye çalışanlar da var. Bunlar küçük derelerin bir araya gelecek büyümesi gibi coğrafi ve fiziki bir olayı, bilimsel nasıl bir yöntemle esnaf ve küçük sanatkar işletmelerine uygulamaya çalışıyorlar. Esnaf ve sanatkarlara yarın büyük kapitalisti alma ninnilerini söylüyorlar.

Gerçeklere bir göz atalım. Bir araştırma ile büyük sermayeciler arasında esnaf ve küçük sanatkarlık tan gelen tek girişimi bulunmadığı spotonmiş bulunuyor; bu konuda yapılan başka araştırmalar da küçük sanatkar ve küçük sanayiye büyük sermayeciler arasına katılma yollarının kapalı olduğunu göstermektedirler. Dahası da var: bugünkü koşullar altında eldeki avuçtağ kını de yitirmek olanak içinde. Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan olmak da var.

Esnaf ve sanatkarlar, tüketime gittiği açıkça belli olan yetersiz kredilerden başka ne götürülmüştür? Bakın söyleyeyim: GAZİANTEP KÜÇÜK SANAYİ GELECEĞİNE MERKEZİ PROJESİ.

Kuruluşundan önce maceralı bir emriyöyüşantısı olan, koca dağdan bir fare olarak doğan bu proje, kem gözlerden uzak bir yerde; bir sütanenine eline birakılmıştır. Fakat bu koşullar ve kendisine karşı gösterilen bu küçük önem karşısında büyüyen serpilme alışıdır yaktır. Öte yandan küçük sanayi ve sanatkar kendisine yapılacak değerli teknik yardımı bekleyip durmaktadır. Ulusal bir projeden Gaziantep'e indirgenen bu proje şansızdır.

Bir başka proje de küçük sanayi çarşıları projesidir. Aslında küçük sanatkar ve küçük sanayicinin daho iyi koşullar altında üretimde bulunmasını sağlamaya dönük olan bu siteler rantiyelerin, üretimle ilişkisi olmayan kimselerin, bir iş yeriyi yetinmeyip dört beş işyeri alan tomahkarların eline geçmiş, gerçek ihtiyaç sahipleri arka plana atılmıştır. Örnek mi istiyorsunuz? İşte Konya Bayrakçı Sitesi...

Para babalarının kol gezdiği bu siyasal ve ekonomik ortamda esnaf ve sanatkarların kaderine bundan fazlası düşmez, onların kaderlerinde olan koşullarına çıkmıştır. Bu koşullar altında yo halko açık şirketlerin isimsiz bir ortağı olmak, ya eldeki avuçtağıyla bir geçekü edip bir hükümet dairesine adacı olarak kapılacak, ya da Halk Bankasının dağıttığı "eğlenceliklerle" bugünlerine de şükrederek yaşomaktı.

Gelecek yazılarımızda esnaf ve sanatkarlarla ilgili daha somut problemler üzerinde daha ayrıntılı bir şekilde duracağız.

CHP'NİN "GÜVERCİN" POLİTİKASI!..

Cephe'nin, "kuzuyu boyar, babasına satar" kurnazlığıyla giriştiği "Büyük yatırımlar gezisi", geçtiğimiz haftanın sonunda başladı. Yola, Perşembe günü, Kocaeli yakınlarında yapımına girişilen özel sektöre ait bir lastik fabrikasının temelinde harç dökmekle koyulan cepheciler, içinde bulunduğumuz haftayı da aynı işlemlerle geçirecekler... Türkiye'yi ve kitleleri hâla 20 yıl öncelerinin Türkiye'si sanan, kurdela, makas ve küreğin tilsimına inanan sermaye temsilcileri muhtemelen önümüzdeki haftalarda da, bol bol çukur törenleri yapacaklardır. Saatler 12 Ekim senato seçimlerine göre ayarlanmıştır.

Cephe, bütün propaganda araçlarıyla konuya yüklenecek, kadim "nurlu ufuklar" oyunu tekrar vizyona sokulacaktır...

Ana Muhalefet mi?

Ülkedeki demokratik, ilerici ve sosyalist güçlerin türlü-çeşitli baskılara altındayürüttükleri muhalefet üyanıklılığını gösterirken, sosyal demokrat muhalefetpostu sermiş durumda, "Temel atma" masalının altında yatan demokrasinin mezarını kazma programına kayıtsız bir ana muhalefet...

Sermayenin beylik "Görüyor musunuz, solcular eserlere karşı" saldırısına pabuç bırakılmış durumda.

CHP bir anlamda, ekonomik muhalefetini politik muhalefetinden ayırmış gözüküyor. Aklın almaya-cağı şey ama CHP bunun da üstesinden geliyor. Elbette bu olgu bir yerde çaresizlik. CHP'nin ekonomik programı, cepheden bazı nişanelarla çok farklı değil. Politik muhalefetini zaafa uğratan, kısırlaştırılan ana neden de bu. Geriye güvercin uçurmak kalıyor ki, elhak başarıyla yapıyor... Demokratik muhalefeti güvercin kanadına bağlayan CHP genel merkez yönetimi, liderinin eline bakıyor. Güvercin uçuşu, uçacak...

Bir genel merkez ki...

Lideri de durumdan muzdarip. Geçenlerde, önüne imzalaması için bir dosya bırakıldı. Açtı, gördü ki, bilmem hangi ilçe örgütünün feshine ilişkin... Genel Merkez yönetimini, lidere ayırdır imzalatıldığı kağıt hep buna benzer şeyler... Ecevit'in, "Yeter artık, imzalayacak başka şey yok mu" dediği söyleniyor.

Ecevit'in, etrafındaki çemberi kıramadığı anlaşılıyor. Genel Merkez yönetimi liderin gerisinde. Masasına koyacakları ileri, dinamik, bilimsel esaslara dayalı rapor, program yok.

Bir "Araştırma Grubu" var. Başında, öteden beri Dışişleri Bakanlığı rüyası gören Prof. Haluk Ülman bulunuyor. Geçenlerde bir CHP milletvekiline bu araştırma grubu sorulduğunda, "Yanlış hatırlama-

yorsam öyle bir şey olacaktı" cevabını verdi. Araştırma Grubu'nun varlığını, şimdiye kadar meydana neler getirdiğini bu cevap simgeliyor...

MC'nin 100 günlük serüveninde, aldığı ekonomik kararları enine boyuna eleştirecek bir belgeye rastlanmadı. Partinin ekonomi uzmanları yok.

Konular ve kulaklar...

Cephe hükümeti, bazı ürünlerin taban fiyatlarını hâla açıklamadı; açıklamıyor. Üretici yüksek fiyat istiyor; tüccar, ihracatçı düşük fiyattan yana. Bugünlerde ilgili bakanlıklarda ve hükümet içinde bunun sıkıntısı görülüyor. Görmeyen, duymayan yalnızca CHP kurmayları. Hem de çok titizlik gösterdikleri "Taban fiyatları" konusunda kulağının üstüne yatmış durumda. Bu sadece bir örnek...

Nedir "35 milyarlık büyük yatırımlar" hikayesi? CHP kurmayları da birbirlerine soruyor. DPT uzmanları, "hiçbirinin etüd ve projesi yok" diyorlar. Yakında MC çukur kazmaya başlayacak. Alt tarafı kurdela-makas... İç kaymaklar 9 milyar gösteriyor. Cephe'ciler açıkladılar. Gerisi ne olacak? Etüd ve projesi olmayan yatırıma kim para verir? Gelirin yabancı sermaye. Uluslararası tekelilerin de işine gelir, yerli işbirlikçilerinin de. "Büyük Türkiye" hikayesinin ardında yatan bu, Yalın-dolan cabası. Politik sonuçlar almaya bakıyor adamlar.

CHP'nin "Araştırma Grubu" Nasrettin'in hindi-si gibi; düşünüyor. Ecevit'in ayırdır oluşturulmasına çalıştığı ekonomik uzmanlar kurulu sürüncemede bırakılıyor. Ne için? Genel Merkez yönetimi "politika" yapain diye.

Bölge uzmanları yok CHP'nin, Partinin elinde Türkiye'nin sosyo-ekonomik haritası yok. Genel Başkan bir bölgeye gidiyor, önüne, bölgenin sosyo-ekonomik yapı özelliklerini belirleyen rapor konamıyor.

Güvercin li politika

Ecevit'in doğu gezisinde, genel merkezin yola ne gibi hazırlıklarla çıktığı gözlemlendi. Daktilo edilmiş bir kağıda "Barışın güvercini savaştın kartalı Eco geliyor" yazılıydı. Ecevit'in uğrayacağı il ve ilçelere önceden gidilip hoparlörlerden bunlar bağrıyordu. Genel Başkan kürediyi çıkınca, kafesten bir güvercin alıp eline veriliyordu. Tabii hängamede güvercinde güvercinlik hâli kaldıysa ucuordu. Son zamanlarda Ecevit'in diline bir şeydaha dolatıldı. Konuya'da ve Sakarya'da örnekleri görüldü. Durup dururken sola küfretmek. "Araştırma Grubu'nun, ya da merkez yöneticilerinin süzgecinden de geçmiş olsa gerek.

Sola vurdukça alkış toplasa barı. Sesizlik... Kendisi görmüyorsa, gösteren de yok. Bu alanda, MC'den baskın çıkamıyacağı da gerçek. Bunun adı genel merkez politikası.

Helsinki Zirvesi Toplanıyor

DEMİREL'İN 30 TEMMUZ'DA HELSINKİ'YE GİDİŞİ, DÜNYADA BARIŞÇI GÜÇLERİN SOĞUK SAVAŞ VE STATÜKO TARAF TARAFARLARA KARŞI ÜSTÜN GELMESİNİN SONUÇLARINDAN BİRİDİR.

35 ülkenin devlet ve hükümet başkanları, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın ikinci döneminde oluşturulan metinleri imzalamak ve üçüncü dönemi açmak üzere, 30 Temmuz'da Helsinki'de bir araya gelecekler. Bu zirveye, Arnavutluk dışındaki tüm Avrupa ülkeleri, ve Konferansı'nın başında bu yana çalışmaları ABD ve Kanada'da katılacak. Çıkmaza girmekten son anda kurtarılan Konferansı'nın böylece sonuçlanması, sosyalist ülkelerin uzun çabalar gerektiren bir başarısını belgeliyor.

20 yılı aşkın bir süredir, başlarında ABD'nin bulunduğu emperyalist ülkeler, İkinci Dünya Savaşı'nın, Avrupa'da bir sosyalist ülkeler topluluğunun doğmasına yol açan sonuçlarını değiştirmek için ellerinden geleni yaptılar. Avrupa haritasını değiştirme niyetlerini gizlemediler.

30 Temmuz'da yapılacak zirve, Avrupa'da bugün varolan egemen devletlerin sınırlarının resmen onaylanmasını sağlayacak. Sınırların değiştirilmesi amacıyla kuvvete başvurulması, Avrupa'daki tüm devletlerin iradesiyle kınanacak. Konferansı'nın genel olarak Avrupa'daki yumuşamayı

belgelemesi içinde, sağlayacağı, bu somut sonuç, en önemli ürünü olacak.

Çelişkiler

Konferansı'nın sonaşmasını böylece ulaştırılması, Avrupa halklarının ve demokratik güçlerin çabalarıyla, soğuk savaşın aşılacak, barış içinde bir arada yaşamının kabulüne geçildiğini ve barış ortamını yaratmanın olanaksız olmadığını kanıtlıyor.

Bu gelişme, emperyalizmin niteliğinin değişmesi sonucu sağlanmış gibidir. Tersine, dünyada asıl değişmiş olan, emperyalizm ile sosyalist sistem arasındaki güçler dengesidir. Denge sosyalizm lehine değişmiştir.

Bunedenle, kapitalist devletler, güçler dengesindeki değişikliği pasif bir tarzda kabul etmemektedirler. Helsinki zirvesinin kendileri için bir gerileme olduğunu bilincindedirler ve bu gerilemenin ölçüsünü daraltmaya çalışmaktadırlar.

Gerici güçler bunun için, Avrupa'da tüm devletlerin egemenliğini garantiye alarak kolektif güvenliği sağlayacak ve böylece, Konferansı'ta bugüne kadar benimsenen ilkelere maddi olarak da gerçekleşmesine yol açacak sürekli kurumların ve örgütlerin oluşmasını engellemişlerdir. Bu tür sürekli kurumların oluşması, daha ilerde yeni çabalar gerektirmektedir.

Kapsam sorunu

Ayrıca, Konferansı'nın sonunda resmen benimsenen ilkelere kapitalist ülkeler tarafından ne ölçüde uyulacağı ikinci bir sorundur. Bu uyumu sağlamak barışçı güçlerin sürekli mücadelesine bağlıdır. Daha şimdiden, Konferansı'ta benimsenen ilkelere yeni "yorum"lar getirilerek kapsamı değiştirilmeye çalışılmaktadır.

Bu arada, dikkatleri bir başka yöne kaydırmak için, düşüncelerin ve kişilerin serbestçe dolaşımı konusu üzerinde geniş spekülasyonlar yapılmaktadır. Yarımyüzyıl Avrupa'yı kavuran ve son 20 yılda özel bir nitelik kazanan anti-sovyetizmin yaratıcıları, bu konuda kendilerinin verecekleri bir taviz yokmuş gibi davranıyorlar. Örneğin, isteyen Fransız vize almadan dilediği gibi Budapeşte'de dolaşabilen bir Macar'ın Paris'e girebilmesi için bir Fransız hükümetinin sayısız formaliteler çıkartması unutuluyor.

Emperyalist devletlerin, barışçı olmayan niyetleri yumuşama ortamında daha da göze çarpmış olmaktadır. YÜRÜYÜŞ'ün 12. sayısında haber verildiği şekilde ABD'nin sınırlı nükleer savaş stratejisini yürürlüğe koyduğu, Amerikan Savunma Bakanı tarafından resmen açıklandı. Federal Alman dışişleri bakanı onu izlemektedir. Fransız Başbakanı da onlardan

geri kalmamaktadır.

Bütün bu saydıklarımız, Helsinki zirvesinin önemini azaltmamakta, aksine bu önemin ne kadar büyük olduğunu göstermektedir. Hacranançabaların değerini ve uluslararası yumuşama ortamını korumak ve geliştirmek için mücadelenin sürekli olmasının zorunluluğunu ortaya koymaktadır.

Ya bizimkiler!

Türkiye'de burjuvazinin, tekelveren iktidarları, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana Sovyetler Birliği'ne karşı, Amerikan ve Avrupa emperyalizminin doğrultusunda bir politika yürüttüler. Bu politika bugün Türkiye'yi uluslararası alanda tam bir çıkmaza getirip bırakmıştır. Bu çıkmaz, sermayenin MC iktidarını, görünüşte parlak, özünde boş ve göstermelik adamlar atmaya zorlamaktadır.

Büyük burjuvazi, NATO'nun etkinliğinin azalması karşısında, büyük bir endişeye kapılmıştır. Bu endişe içindeki ki, Hükümet programında "güvenlik ve siyasi denginin kurulması konusunda NATO savunma ittifakının şimdiki kadar oynadığı rolün, bugünkü durumda da değerini devam ettirmekte olduğuna inanıldığı" yazılmıştır. Bu demiler, NATO'ya, Avrupa'da siyasal statüyü korumak amacıyla, yumuşamaya karşı bir rol ve-

Angola

BAĞIMSIZLIĞIYLA OYNANAN ÜLKE

ALVOR ANLAŞMASI İMZALANIYOR

Önümüzdeki 11 Kasım'da bağımsızlığını kazanacak olan, 6 milyon nüfuslu Angola'da kanlı tertipler sahneye konuluyor. 500 yıldır sömürge olarak yaşayan bu halkın bağımsızlığına göz diken emperyalizm ile yerli gerici güçler yanında, Portekiz'de çıkarları yok edilen egemen güçler de bu tertiplerin içinde yer alıyor.

Lizbon'da Silahlı Kuvvetler Hareketi'nin (SKH) en kararlı kesimini, Başbakan Gonçalves'ten başlayarak devirmeyi tasarlayan karanlık güçler, Luanda'da 13 yıldır ulusal kurtuluş savaşını fiilen yürütmüş olan Angola Halk Kurtuluş Hareketi (MPLA)'nı ortadan kaldırmak için her tertibe başvuruyor. Portekiz'de ve Angola'da ortaya çıkan son gelişmeler arasındaki bağlantı son derece göze çarpmış.

Portekiz'deki devrim, eski Portekiz sömürgelerindeki ulusal kurtuluş

şavaşları ile aynı süreç içinde ele alınmalı. Bu nedenle, Angola'daki son gelişmeler iki kurtuluş örgütü arasındaki çatışmadan çok ötede bir anlam taşımakta. Boğulmak istenen, sadece Angola halkının bağımsızlığı değil, Boğulmak istenen, SKH'nin Portekiz'de halkla elele yürüttüğü devrim süreci, Gine Bissau'yu daha Eylül 1973'te, Mozambik'i geçtiğimiz ay içinde elinden çıkarmak zorunda kalan emperyalizm, Angola'nın düşmesini bir türlü kabullenmeye yanaşmıyor.

olaylar

13 yıldır silah elde bağımsızlık savaşını veren MPLA, öteki iki "kurtuluş" hareketi FNLA (Angola Ulusal Kurtuluş Cephesi) ve UNITA liderleri ile devrimci Portekiz'in yöneticileri geçen Ocak ayında güney Portekiz'de-

ki Alvor'da bir anlaşma imzaladılar. Buna göre kurulan bir koalisyon hükümeti halen işbaşında. Ne var ki, Roberto Holden'in başında bulunduğu FNLA tüm anlaşmaları hiçe sayarak silahlı bir darbeye girişti. Luanda'da iktidarı ele geçirerek MPLA'yı saf dışı etmek istedi. Halktan destek görmeyen girişim püskürtüldü. Zaire ABD ve Çin H.C. silahlarıyla donatılmış FNLA ordusu, Zaire'ye sığındı. Gene yüzlerce ölü, binlerce yaralı. Temmuz'da MPLA ile FNLA arasındaki bağlar tamamen koptu. 15 Temmuz'da FNLA "İç savaş dahil her yola başvuracağız" dedi.

emperyalizm

Angola, çok zengin yer altı ve yer üstü kaynaklarına sahip. Altın ve uranyum ABD ve İngiliz firmalarının elinde. Elmas dahil pek çok değerli

ve zengin yataklar yanında petrolde de büyük rezervleri var Angola'nın. Güney Afrika ve Rodezya'daki ırkçı ve gerici rejimlerin kalcılığı Angola'ya bağlı. Emperyalizm açısından elden giden, hem Portekiz, hem Portekiz'in sömürgeleri, hem de Afrika.

Bu nedenle emperyalizm tarafından tertiplerin her türlü sünebaşturmasına şaşırılmamalı. Emperyalizmin ve gericiğin kullanmakta tereddüt etmediği sifahlara sayısı bu nedenle oldukça fazla.

Bunların başında FNLA geliyor. Sömürgeci, faşist Portekiz'e karşı direniş mücadelesinde sürekli Angola'da faaliyet gösteren FNLA geçtiğimiz Mart'ta yüzü aşkın MPLA'lı generi öldürdü. 1 Mayıs'ta çıkardığı karışıklıklarda ölenlerin sayısı bini aştı.

Yabancı askerlerin Angola topraklarına sokulması, Alvor anlaşmasının sürekli olarak çiğnenmesi, etnik grupların birbirlerine karşı kullanılması, CIA'dan büyük yardımlar alınması, ulusal kaynakların devletleştirilmesine engel olunması, FNLA'nın hesap defterinde kayıtlı, FNLA başkanı Roberto Holden, Zaire Devlet Başkanı Mobutu ile yakın akraba. Genel sekreteri Chipenda, Coimbra'da futbolcu iken, faşizmin polisi PIDE'nin en gözde ajanlarından biriydi. MPLA safalarına sızabiliyorsa de kısa sürede oradan atılarak gerçek yerini buldu.

Tarafsız bir görünüşle ortaya çıkan UNITA'nın başkanı Jonas Savimbi, direniş sırasında Salazar ordusundan yanaydı, Şimdi de MPLA liderini "revizyonizm"le suçlamakla meşgul. Batı Avrupa ve özellikle Fransız emperyalizmi ile sıkı fıkı ilişkiler içinde.

rilmesi çabasının bir ürünü ve yansımasıdır.

Demirel'in 30 Temmuz'da Helsinki'ye gidişi, dünyada barışçı güçlerin soğuk savaş ve estaküto taraftarlarına karşı üstün gelmesinin sonuçlarından biridir. Yine hükümet programında Güvenlik Konferansı ile ilgili yazılanlar, MC'nin, bu konferansı, siyasi dengenin sürmesinin bir aracı olarak gördüğünü ve kapsamını "temas ve mübadelenin geliştirilmesi" ile sınırlı gördüğünü göstermektedir. Şimdi, Demirel'in Helsinki'ye gidişi "yepyeni bir dış politika"nın (!) örneği olarak gösterilmek istenecektir. Gerçekte bu bile sermayenin siyasi sözcülerinin artık içine girdikleri çıkmazı belgelemektedir. Bunların, her defasında gazete sütunlarında kendilerini dış politika alanında övülür görmek istemeleri, artık Türkiye'de kitlelerin uluslararası politikayı da izlemeye başlamasının ve bu konuda pasif kalmadığının anlaşılmasının sonucudur. Fakat, Avrupa Konferansı'nın kabul edeceği metinlerden hangisine bu hükümetin ya da başka sermaye iktidarının uyacağı merak konusudur! Devletlerin toprak bütünlüğüne saygı ilkesine mi? Uzlaşmazlıkların barışçı çözümlü ilkesine mi? İçişlerine karışmamaya mi? İnsan haklarına ve temel özgürlüklere saygı ilkesine mi? Yoksa, dış güçlerin ve kişilerin serbestçe dolaşımı ilkesine mi?!

Türkiye'de ilerici ve demokratik güçler, Avrupa Konferansı'nın sonuçlarının korunması için güçlerini birleştirmek zorundadırlar. NATO, AET vb. gibi, emperyalist bütünleşmeyi temsil eden ve hakların hak eşitliğine saygısız, anti-demokratik birleşmelere karşı; demokratik işbirliğini temel alan ve barışa gerçekten katkılı olan forumları savunmak, demokratik güçlerin görevidir.

Angola'da hala dağıtılmayan Salazar polisi PIDE-DGS ile, SKH'nin çizgisine gelmeyen 24.000 kişilik Por tekiz ordusundan önemli bir kesim de emperyalizmin çıkarlarının savunucusu. Devletleştirilen Champolimaud vb. gibi büyük tekeller ile resmi görevli sayısını bu yılın içinde 11'den 400'e çıkaran CIA'dan söz etmek gereksiz.

kurtuluşa doğru

Portekiz'de devrimci sürecin karşısına çıkarılan engelleri bir bir aşan SKH, işte bu veriler ışığında, Angola'nın bağımsızlığına yönelik tehlikeleri yok etmek için gerekirse müdahale edebileceğini kararlı bir dille belirtti. Gerçekten de Alvor anlaşmasında taraflardan biri olması sıfatıyla Portekiz, bu karşı devrimci ve gerici girişimleri bastırmakla yükümlü. Başlıca görevi üstlenen MPLA'nın yöneticileri de Portekiz devrim sürecinin karşılaştığı engellerin, güçlüklerin, tertiplerin bilincindedir. Kurtuluş, MPLA için, tüm yurtsever ve devrimci güçlerin birliğinden geçiyor. Bu doğrultuda, öteki sözde "kurtuluş" örgütleri ile de ortak eylemlere gidişli. Ne var ki, MPLA'nın girişimi ile gerçekleşen çeşitli zirve toplantıları, emperyalizmin tertipleri sonucu, ülkenin bir iç savaş eşığıne gelmesine engel olmadı.

Sosyalist ülkelerin, üçüncü dünyadaki kardeş ülkelerin ve tüm ilerici güçlerin desteği ile, MPLA, demokratik ve halkçı bir Angola için çalışıyor. Bağımsız Angola'da halkın her kesiminin etkin söz sahibi olduğu bir iktidar için mücadele ediyor.

TÜRKİYE, YUNANİSTAN ve BULGARİSTAN:

Doğru akım mı, ters akım mı?

Türkiye ile Bulgaristan arasında enerji alışverişini sağlayacak olan sistem 20 Temmuz günü Babaeski'de çalışmaya başladı. Sovyetler Birliği ile gerçekleştirilen kredi anlaşmasından kısa bir süre sonra ikinci bir sosyalist ülke ile Türkiye arasındaki ekonomik işbirliğini simgeleyen bu olay bir çok yönden dikkatleri üzerine çekti.

Bir kere, sosyalist ülkelerle gerçekleştirilen ekonomik işbirliği karşılıklı çıkar temeli üzerinde geliyordu. Birbirini izleyen iki olayda da; işbirliğinin Türkiye'nin temel ilzetim dallarını geliştirmesine katkıda bulunduğu dikkatlerden kaçmadı.

MC hükümeti Sovyetlerle yapılan anlaşmayı kamuoyundan gizlemeye çalışmıştı. Bunda başarılı olamadı. Daha sonra, bunu, tek silahlı olan anti-komünizmle bağdaştırarak demagoji yollarını gazete sütunlarında denedi. Bunun ise pek gören olmadı. Bulgaristan'la gerçekleştirilen enerji alanındaki işbirliğini ise bu kez kendi "başarısı" olarak göstermeğe çalıştı. Oysa projenin hazırlanışı MC'nin iş başına gelmesinden çok öncelere gidiyordu.

perhiz ve lahana turşusu

Dış ilişkilerindeki açmaz, burjuvaziyi, her perhizini lahana turşusuyla tamamlamak zorunda bırakıyor. Bunun bir örneğini, trafa merkezinin açıldığı gün yine Demirel verdi. Bulgaristan Devlet Başkanı Jivkov'la görüşmeye giderken yol üzerinde bir konuşma yaparak yine üstü kapalı anti-komünist sözler etmekten kendini alamadı. Demirel, "Türkiye'de solun işleme imkânının olmadığını" söylüyordu. Bu sözleri, arkasındaki tekellerle emperyalistlere, "korkmayın, sosyalistlerle girdiğimiz ilişkiler başımıza iş açmaz" anlamına mı geliyordu?

Ekonomik işbirliğinin Balkanlarda sürekli barışa katkı olacağını söyleyen Demirel'in AP'sinin önde gelen bir sözcüsü, MCRT ekranlarından daha çok yakın bir geçmişi, "Balkanlarda ayrı bir işbirliği sistemine gitmenin mümkün olmadığını" ilan etmişti. Demirel'in kendisi de Babaeski'de bilmececi sözler etmekten geri kalmadı. Bay Demirel, Türkiye bundan sonra Ortadoğu ülkeleri ile arasında bağlandı kurduğu zaman "Avrupa sistemi" ile Ortadoğu hattının birleşeceğini" söylüyordu. Türkiye Ortadoğu ülkeleri ile bağlantı kurmayı daha yeni akıl ediyordu! Üstelik Demirel, Türkiye'yi, kendisinin eski deyimleriyle "gelişmiş Avrupa ile az gelişmişler kitası Asya arasında bir köprü" yapma hayallerinden vazgeçmemiştir.

Gerçekte coğrafyadan politikaya kadar bütün objektif etkenler Türkiye'yi yeni bir ilişki sistemi doğru yöneltiyor, fakat burjuvazi bunun karşısında olanca gücüyle direnmeye çalışıyor. Oysa yapabildiği şey kendi çıkmazları önünde taksit taksit tavizler vermekten ibaretti.

bir karşılaştırma

Türkiye ile Yunanistan arasındaki gerginlik de dikkate alınca, Türkiye ile Bulgaristan arasındaki işbirliğinin önemi daha da artıyor. Bulgaristan çok kısa bir sürede, Yunanistan'da da karşılıklı işbirliği görüşmelerine başlamış durumda. Bu üç ülkenin yakın geçmişlerine bakarak bir karşılaştırmaya gitmek önemli sonuçlar veriyor.

Bulgaristan ve Yunanistan, Osmanlı İmparatorluğunun birer eski sömürgesi idiler. Yunanistan 1829'da, Bulgaristan ise 1878'de bağımsızlığına kavuştu. Bu iki ülkenin de, 2. Dünya Savaşı öncesinde Türkiye ile ortak özellikleri vardı: Ağır sanayinin yokluğu, hafif sanayinin güçsüzlüğü, tarımsal geri kal-

mışlık ve yığınların yoksulluğu. İkinci Dünya Savaşı'nın ertesinde Türkiye ile Yunanistan aynı emperyalist yörünge içinde kaldılar. Bulgaristan ise sosyalizmi seçti.

Bu noktadan sonra Bulgaristan ile diğer iki komşu ülke arasındaki paralellikler bozuldu. Bulgaristan'da elektrik enerjisi üretimi 1939'da 266 milyon kw/saat iken 1971'de 21.017 milyon kw/saat'e ulaştı. Türkiye aynı dönem içinde ancak 312 kw/saat'den 9727 kw/saat'e ulaşabildi. Bu, kişi başına elektrik enerjisi tüketimi açısından daha belirgin bir sonuç getiriyor: Bulgaristan'da 2460 kw/saat olan kişi başına tüketim, Yunanistan'da 945 kw/saat, Türkiye'de ise sadece 266 kw/saat. İşte, ekonomik kalkınma açısından kullanılan önemli bir ölçüt, kapitalizmin ağı içindeki Türkiye ile sosyalizmi kuran Bulgaristan arasındaki farklılık.

Karşılaştırma çelik üretiminde de anlamlı sonuçlar veriyor. Bulgaristan'ın çelik üretimi 1939'da yalnızca 6 bin ton iken bu rakam 1971'de 20 milyon tona vardı. Türkiye ise aynı dönemde 38 bin tondan sadece 1 milyon 222 bin tona ulaşabildi. 1971'de kişi başına çelik üretimi Bulgaristan'da 238 kg., Yunanistan'da 45 kg., Türkiye'de ise yalnızca 36 kg. Hemen hemen aynı sonuçlara, kömür, kimyasal gübre, çimento gibi sanayi ürünlerinde de varmak mümkün.

yalnız sanayi değil

Burjuvazi, tarımda kamusal mülkiyetin üretimin verimliliğini düşürdüğünü iddia ederek sosyalizmi çarpıtmaya çalışır. Bulgaristan, Yunanistan ve Türkiye örnekleri bu açıdan da öğretici. Türkiye'nin yüzölçümünün Bulgaristan'ın yüzölçümünün kaç katı olduğu bilinmeyen birşey değil. Buna rağmen, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Bulgaristan'da örneğin tütün üretimi 3,4 katı artarken bu oran ülkemizde 2,9 kalıyor. Sütte ve yünde artış oranı Bulgaristan'da %130'a varırken Türkiye'de %100'ün altında kalıyor.

Kişi başına tahıl üretiminde Bulgaristan, Türkiye'nin yüzde 162 ilerisinde. Hektar başına Bulgaristan Türkiye'nin iki katı verim alıyor.

Jivkov'la görüşmeye giderken Demirel Türkiye'de 2 milyon işsiz varlığından söz etti. Yurt dışındakiyle birlikte bu rakamın çok daha yükseldiği biliniyor. Gizli ve mevsimlik işsizler de eklenince Bulgaristan nüfusu kadar insanın Türkiye'de işsiz olduğu ortaya çıkıyor.

işbirliği

Türkiye'nin 1960'ların ortalarından sonra sosyalist ülkelerle kurduğu ilişkilerde Bulgaristan özel bir yer tutuyor. Bunun başlıca nedenleri arasında iki ülkenin komşu olması ve tarihsel gelişme doğrultularının bakımından birbirlerine yakın özellikler taşımaları geliyor. İkinci olarak, Bulgaristan'ın Türkiye ile olan ilişkilerine önem verdiği ortaya çıkıyor. Bulgaristan'ın Türkiye'ye verdiği önemde, bölgede barış ortamının gelişmesinde iki ülkenin ortaklaşa yapabileceği çok şeyin bulunması geliyor. Barış içinde yaşama ilkesinin Balkanlar'a ve Ön Asya'ya yerleştirilmesi Bulgaristan'ın sosyalist dış politikası için büyük önem taşıyor.

Ne var ki, burjuvazinin ve tekellerin Türkiye'nin dış politikasını her gün yeni çıkmazlara sokması bölgedeki işbirliği ortamının her gün yeni zikzaklara dolaşmasına yol açıyor. Sosyalist ülkelerin girişimleri budurumu tersine çevirmeye yöneltirken, emperyalizmin Ortadoğu'daki çıkarları da aksiyonda sonuçlanıyorsa, yol açıyor.

Vietnam'da yeni düzen nasıl kuruluyor?

Bağımsızlık mücadelesinin zaferine ulaşmasından sonra, Güney Vietnam'da, savaşın ve emperyalist sömürünün yıktığı ekonominin yeniden kurulması mücadelesine başlandı.

Geçici Devrimci Hükümet'in ekonomiyi yeniden kurma çabalarının özünü, ekonominin canlandırılması, barış koşullarına uyurulması, ivedi ihtiyaçlarının karşılanması oluşturuyor.

MİRAS

Uzun süren emperyalist sömürü ve emperyalizmin yerli kuklaları aracılığıyla ekonomiyi bir savaş ekonomisine dönüştürmesi, Vietnam ekonomisini zorla yaşatılan bir canlı duruma getirdi. Ülke ekonomisi ve halkın yaşamı bütünüyle dışa bağımlıydı.

1974 yılında, Güney Vietnam'ın yaptığı 867 milyon dolarlık ithalattan yüzde 70'i gıda maddelerinden, tahıllardan, ham maddelerden ve yatırım mallarından oluşuyordu. Buna karşılık 75 milyon dolarlık ihracatın en başta gelen kalemi dondurulmuş karidedir. Ülkenin ihracat gelirleri 15 milyonla 70 milyon arasında sürekli olarak dalgalanıyordu. Dış açığın kapatılmasının tek kaynağı Amerikan yardımı idi. Dışa bağımlılık, halkın hayat düzeyinin her gün daha da kötüleşmesine, üretim kalitesinin düşmesine ve halkın ihtiyaçlarının karşılanamamasına yol açıyordu. Savaş ve dünya bunalımı, zaten güçsüz olan Vietnam ekonomisini iflasa sürüklemişti. 1972'de varolan sanayilerin yüzde 50'si çalışmaza haldeydi. Aynı yıl 7 milyon kişiyi barındıran şehirlerdeki işsiz sayısı 2 milyonu aşmıştı. Buna karşı tedbir olarak, kukla hükümet, halkın tüketimini azaltma, fiyatları artırma ve vergileri yükseltme yolunu seçti.

Savaşın bitimine doğru işbirlik-

çiler bankalardan 105 milyar Vietnam lirasına yakın bir toplamı çekerek ülke dışına aktarmaya başladılar. Savaşın bitmesinden sonra kukla ordunun dağılmasıyla birlikte bir milyonluk bir işsiz ordu daha doğdu. Aileleriyle birlikte, iş bulunması ve ihtiyaçlarının karşılanması gerekenlerin sayısı 5-6 milyon arttı.

TEMEL GÖREV

Bu koşullar altında, devrimci iktidarın başta gelen görevi, ülke ekonomisinin dışa bağımlılıktan kurtararak, ulusal ihtiyaçlara ve halkın çoğunluğuna yönelik bir üretim yapısının kurulması biçiminde belirlenebilir. Bu görevler arasında G. D. H.'nin ilk el attığı konu, üretim dışına atılmış çok büyük yığınların istihdamının sağlanması ve halkın çok düşük olan tüketim düzeyinin artırılması oldu.

Geçici Devrim Hükümeti, halkın beslenme ihtiyacını dikkate alarak tarım kaynaklarının en hızlı biçimde artırılmasını ve köylü nüfusun yeniden topraklara yönlendirilmesini öngörüyor. Bu yöneltmede barışçı yöntemler kullanılıyor.

Temel üretim sektörlerinin kurulması ise, ekonominin dışa bağımlılıktan kurtarılmasının başlıca uzun vadeli hedefi. Bu hedef için öncelikle Kuzey'le Güney'in ekonomik potansiyellerinin birleştirilmesi gerekiyor. Her iki ekonominin birbirini tamamlayıcı nitelikte olması, yeniden kuruluş ve hızlı gelişme çabalarının en büyük kozu. Bu alanda güçlükler yok değil. Bunların arasında, Demokratik Vietnam Cumhuriyeti'nde tarım üretiminin, gıda ihtiyacının ancak yüzde 80'ini karşılayabilmesi var. Öte yandan, Kuzey'de, ekonominin yeniden kuruluş çabaları, 1964'teki ekonomik düzeyi henüz aşabilmiş de-

KURTARICILARIN KARŞILANIŞI

ğil. Oysa bugün, 1964'e göre, ihtiyaçları karşılanması gereken 4 milyon yurttaş var. Buna karşılık, bundan böyle Güney'de ekonominin savaşa değil barış koşullarına göre düzenlenecek olması büyük olanaklar yaratıyor. Güney'in toprakları fazlasıyla verimli. Böylece, Güney'in kendi ihtiyaçlarının ötesinde üretimde bulunabileceği tahmin ediliyor. Güney'de boş topraklardan 6 ay içinde yeni ürün alınabileceği hesaplanıyor.

SOSYALİST SİSTEM

Güney'in bugünkü ekonomik durumu ve kalkınmanın gerekleri, sosyalist ülkelerle yoğun ekonomik ve teknik işbirliğini zorunlu kılıyor. Geçici Devrim Hükümeti, dış dünyaya kapanmanın söz konusu olmadığını, eksiğin ülkenin teknolojik devrimle bütünselmesini, ve ulusal kaynakların karşılayamadığı ve ekonominin dengeli gelişiminin zorunlu kıldığı gereksinimleri ülkeye getirmenin gerekliliği ilkesine dayanıyor.

1975 yılı içinde gerçekleşmesi

beklenen en önemli proje, Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin yardımıyla kurulacak çelik tesisi. Bu tesisin, birinci yıl içinde 50 bin tonluk üretim gerçekleştirmesi bekleniyor. Daha sonraki yıllarda bu rakamın üç misline çıkabileceği hesaplanıyor.

Dışa bağımlılığın kaldırılması için bunun dışında da önemli girişimler var. Örneğin tarım araçları üreten fabrikalar, üretimde kullanılan ve bundan önce dışardan ithal edilen parçaların tümünü yerinde üretmek üzere yeniden örgütleniyor.

Tüm iktidarı eline aldıktan sonra Geçici Devrim Hükümeti'nin ilk eylemlerinden biri, üretimin canlandırılmasını sağlamak amacıyla, bankalara, kredi kaynaklarını harekete geçirmek üzere direktif vermek oldu. Haziran'ın sonunda Saygon'daki 384 işletme normal üretime geçti. En önemli sektör olan tekstil endüstrisinin yüzde 80'i çalışır hale getirildi. Ellerin stok bulunmayan küçük aile işletmeleri, hükümetin yardımıyla yeniden çalışmaya başladı.

MÜLKİYET SORUNU

Geçici Devrim Hükümeti, bugüne dek tüketici bir yapıya sokulmuş olan Güney Vietnam toplumunda önemli bir yer tutan ve küçük ticaretle geçimini sağlamaya çalışan tabakalara da eğiliyor. Son aylar içinde, seyyar satıcılardan alınan vergiler kaldırılmış ve yerinde yapılan ticaret üzerindeki vergiler de yüzde 20 indirilmiş durumda.

Bugünkü çabaların üretimin canlandırılmasına yönlendirilmiş olması Geçici Devrim Hükümeti'ni, üretimin mülkiyet yapısında köklü değişikliklere derhal başlamamaya yöneltiyor. Sermavelerinin çoğunluğu hükümetin olan işletmeler hemen hükümetin kontrolü altına alıyor. İşvereni kaçmış olan özel işletmeler ise, mülkiyet biçimi ilk anda değiştirilmeksizin, Geçici Devrim Hükümeti'nin kurduğu bir yönetim komitesi tarafından işletiliyor. Bunun dışında genel olarak, işveren fabrikayı yönetmeye devam ediyor; fakat bu, işçi temsilcilerinden oluşan bir komitenin kontrolü altında yapılıyor. Yabancı işletmeler de şu anda millileştirilmiş değil; ancak burada da yönetim komiteleri kontrolü ellerinde bulunduyorlar.

ÖNCÜ KİTAP E V İ

Babriolı Cad. No: 8 Çağaloğlu - İstanbul

● Marksizm-Leninizm'in İdeolojik ve Politik Düşüncesi: Maoizm - Bilim İşçileri 15 TL

● Birinci Enternasyonal Jacques Duclax (1971 Lenin Nişanı, 1975 Mayıs Karl Marx Ödülü 20 TL

● Sovyet Şiirleri Antalojisi 67 Şair (Baraat etti) 15 TL

● Kadın ve Marksizm Marks-Engels - Lenin-Stalin 20 TL

● İz-düşümü Balaban 15 TL

● Ateş - Henri Barbusse (Gancourt Edebiyat Ödülü) 30 TL

● Aydınlık Henri Barbusse 12,50 TL

● Siyasi Düşünce Hürriyeti ve 1961 Türk Anayasası Bulent Tanör 15 TL

● Babeuf "Hayatı, Eserleri ve Siyasi Savunması" Josette Lépin 10 TL

● Türkiye'de İlk Sendika "Sarıksığa'da 1932" İbrahim Topçuoğlu 10 TL

ÇIKACAK KİTAPLARIMIZ

● İşyancı "Komün Günluğu" Jules Valles

● Karl Marx'ın Biyografisi Bilim İşçileri Kurulu

● Tekeller - Jean Pierre Delilez

türkiye işçi partisi

demokrasi bildirgesi

İstanbul-İzmir dağıtım : GE-DA

İsteme Adresi : Nur-u Ziya Sok.17/5 Tünel-İSTANBUL

Felsefe nedir?

LOUIS ALTHUSSER

İŞÇİ SINIFININ KAPİTALİZME KARŞI SAVAŞINDA FELSEFENİN ROLÜ NEDİR?

● Önce felsefenin ne olduğunda anlaşmak gerek.

Egemen sınıflar felsefeden söz ederken, hep, felsefe katıksız, arı bir kuramdır, derler. Çok güçtür, uzmanların işidir. Zinhar yaklaşılmaya. "Halk yığınları" için değildir o, derler.

Tersine, bilimsel sosyalistler felsefeden söz ederken hep şöyle derler: "Her insan bir filozoftur", "Felsefe yığınların mücadelelerinden gelir ve yine yığınlara döner"; halkın mücadelesiyle birleşmek için "Felsefe ders salonlarını terketmelidir".

İki felsefe anlayışı: iki uzlaşmaz sınıf pratiği.

Çalışanlar, her insanın "bir felsefeye sahip olabileceğini", yaşamak, yönelmek ve mücadele etmek için tüm insanların düşünceye de gereği olduğunu çok iyi bilirler. Kimi düşüncelerin insanları "uyutabildiğini", kimilerininse "harekete geçirebildiğini" çok iyi bilirler. Ayrıca çok iyi bilirler ki sınıflı bir toplumda yaşadıklarından dolayı insanlar temel sorunlardaki düşüncelerinde bölünmüşlerdir.

Bu bölünme, felsefe dünyasında her yerde ve her an karşımızdadır. En soyut, en "bilimsel" biçiminde bile felsefe bir savaştır hep. Barışı ve barışmayı savunsa da, felsefe, düşünceler arasında, büyükdünya görüşleri arasında bir savaştır. Düşünceler arasındaki bu mücadele, bireyler arasında bir dalgaşma değildir: Bu sınıf mücadelesinin teoriye yansımalarıdır.

Denecek ki: Ama tüm düşünceler felsefi değildir ki! Herkes, doğrudan pratik deneyimiyle, sonra bilimsel bilgileriyle, işi, doğa, kapitalizm vb. üstüne düşünceler edinebilir. Bunda felsefenin katkısı ne? Felsefenin rolü, mücadele içinde, mücadele ile ve mücadele için bu düşünceleri birleştirmektir.

Bu anlamda, burjuva felsefesi neye yarar? Burjuva pratikleri (ekonomi, politika, vb.) dünyasındaki doğanın burjuva düşüncelerini bir araya getirmeye ve birleştirmeye; burjuvazinin kendisi üzerinde (iç çelişkileri yüzünden buna gereksinme duyar!) kararsız küçük burjuvazi üzerinde, ve hepsinden önce sömürülen çalışanlar üzerinde burjuva ideolojisinin egemenliğini güçlendirmek için.

Bu anlamda, proletarya ideolojisi, Marx'ın ve Lenin'in ideolojisi, neye yarar? Proletaryanın sınıf bilincini ve mücadeleye örgütlerini güçlendirmek, tüm sömürülenlerle kapitalizmin tüm kurbanlarının birleşik mücadelelerinde proletaryaya müttefikler kazanmak için, proleter düşünceleri bir araya getirmeye, birleştirmeye.

"Devrimci teori olmadan devrimci eylem olmaz" diyordu Lenin. Aynı yönde denebilir ki: felsefi sınıf mücadelesi olmadan proletaryanın politik sınıf mücadelesi eksik kalacaktır.

Çünkü bilimsel sosyalistler iyi biliyorlar ki döğüşmek için düşünce gereklidir, kendine perspektifler açmak için düşünceler gerekir, birliği sağlamak ve devrimi yapmak için yalnızca taktik değil bir strateji de gereklidir. Bütün bunlar için doğru düşünceler gerekir: fakat darmadağın değil. Bilimin pratiğinde ve sınıf kavgasında sınanmış birleştirilmiş doğru düşünceler gerekir.

Bilimsel pratikte ve sınıf kavgasında denenmiş, birleştirilmiş doğru düşünceler: işte felsefe budur. Ama doğru düşünceleri birleştirmek için teorik ilkeler gerekir: işte felsefe budur. Ama felsefi ilkelere sahip olmak için, teorik mücadele içinde çalışmak ve üretmek gerekir: işte felsefe budur.

Uzun zamandır işçi sınıfı, felsefeye ihtiyacı olduğunu deneyimiyle biliyor. Ama onun felsefesinin gerici, tutucu ve idealist burjuva felsefesiyle hiçbir benzerliği yoktur. İşçi sınıfının felsefesi yeni, devrimci, materyalist ve diyalektik bir felsefedir.

Bu felsefe devrimcidir, çünkü egemen sınıfın tüm yalanlarına hücum etmekte, ve "dünyayı değiştirmesi için" (Marx) proletaryaya yardımcı olmaktadır.

Bu felsefe diyalektiktir, çünkü sınıfların her zaman varolacağı ve sınıflar arasında işbirliği gerektiği iddiasını yutmamakta, çünkü çelişkiyi ve sınıf mücadelesini ciddiye almaktadır. Buradan da, çelişkinin zıtlardan önce geldiği ilkesine varıyoruz.

Engels, sınıf mücadelesinin üç biçimi vardır diyordu: ekonomik sınıf mücadelesi (savunma:sömürüye karşı), politik sınıf mücadelesi (hücum: devlet iktidarını almak için), ve teorik sınıf mücadelesi (hücum: proletarya ideolo-

jisinin burjuva ideolojisi karşısında zafere ulaşması için).

İşte felsefe, son çözümlemede (çünkü başka sonuçları da vardır), bir teorik sınıf mücadelesi biçimidir, politikanın teoride devamıdır, teoride politikanın yoğunlaşmış biçimidir.

Kapitalizme karşı sınıf mücadelesinde işçi sınıfının (marksist-leninist) felsefesi, burjuva felsefesi ve ideolojisine karşı savaştır. Onların mistifikasyonlarının maskesini indirir; örneğin idealizmin her biçimi, sınıflar arasında işbirliğinin her biçimi, ve bunalmı çalışanlara ödemek isteyen kemer sıkma üstüne tüm fetvalar; işçi sınıfının ve halk birliğinin ideolojik birliğini güçlendirir; (Marx'ın deyimiyle) eleştirel ve devrimci olduğu için de her türlü bütün ve her türlü sektörler karşısında doğru bir kitle çizgisi ve doğru kitle pratikleri tanımlamaya yardım eder.

Bir zamanlar denirdi: "Felsefe teolojinin hizmetçisidir". Önemli nüans: Bilimsel sosyalistlerin felsefesi, politikanın (pasif) hizmetçisi değildir. Onun görevi tüm (aktif) güçlerini işçi sınıfının mücadelesinin hizmetine vermek için politikanın güçlerini geliştirmektir.

Açık ki bizi bekleyen büyük mücadelelere karşı koyabilmek için tüm bilimsel sosyalistlerin, ve en önde de bilimsel sosyalist "filozofların", büyük sorumlulukları vardır: işçi sınıfının felsefesinin zinde güçlerini çok geniş olarak arttırmak gerekir.

● MARKSİST-LENİNİST TEORİDE FELSEFENİN ROLÜ NASIL KAVRANMALI?

● Marksist-Leninist teori denilen, kapitalizm altında sınıf mücadelesinin koşullarının, biçimlerinin ve sonuçlarının bilimidir ilkin.

Bu bilim Marx tarafından kuruldu. Marx dünyadan kopmuş bir üniversiteli değildi. Aydın olarak yetişmişti ama 1848 öncesi işçi hareketinin mücadele örgütlerinde çabucak yerini aldı.

İşçi hareketinin sınıf konumunagelmekle Marx, burjuva felsefesini terketti; işçi hareketinin sınıf konumlarıyla uyum içinde olan felsefi konular benimsedi: materyalist oldu, ve idealist Hegel'in diyalektiğini, işçi sınıfının mücadelesinin emrine koymak için, dönüştürdü.

Denebilir ki, eğer Marx felsefi konum değiştirmemiş olsaydı Kapital'i yazamazdı. Marx Kapital için diyordu ki "O, burjuva sınıfının suratına bugüne dek atılan en muhteşem şamandıra." Kitabı için Marx aynı zamanda şunları söylüyordu: "Bu eleştiri, tarihsel görevi kapitalist üretim biçimini devrime uğratmak ve sınıfları kaldırmak olan bir sınıfı temsil etmektedir: proletarya."

Marx örneği çok açık. Ve daima güncel. Marksist bilim, bir bilimdir: çünkü nesnel bilgiler verir, ama herhangi bir bilim değildir o. Marx'ın yaptığı gibi doğru sınıfsal felsefe konuları, materyalist ve diyalektik konular benimsenmeden bu bilim geliştirilemez.

Felsefe bir mücadeledir çünkü. Sınıf düşmanı, saldırısını şiddetlendirirken proletaryanın felsefesi zayıfsa, tom cepheden isabet alıp materyalizme ve diyalektikte gerileyecektir. Bu durumda Marksist teori revizyonizm yoluna sapabilir. 1914 öncesi, II. Enternasyonal böyle oldu.

Gene, eğer işçi hareketi yanlış bir çizgi izlerse, ya da kendi çelişkilerini çözmeyi başaramazsa, Marksist felsefe bundan etkilendir, dogmatizme donar kalır, ve bunun sonucu olarak da Marksist teori kısırlaşır. Stalin döneminde olan buydu.

Yaşamayı ve gelişmeyi için Marksist teoriye zinde ve güçlü bir felsefe gereklidir. Marksist teorinin, savunma durumunda kalmayan, fethedici biçimde döğüşmesini bilen, silahlarını yapmak için çalışan, rakiplerinin tezlerini derinliğine tanıyan, ve rakiplerinin iyi olan silahlarını ele geçirmesini bilen bir felsefeye ihtiyacı vardır.

Felsefenin geçmişinde, kullanılacak iyi silahlar vardır çünkü. Nedeni açık: felsefe geçmişte de, son çözümlemede, daima teori alanında sınıf mücadelesi olduğundan, ve felsefi tartışmanın özü hep aynı olduğundan, önce geçmişin materyalistlerinden alınabilecek silahlar vardır. Fakat kimi idealistlerde de var bu silahlardan. Marx, idealist Hegel'den diyalektik silahını bal gibi aldı! Bunun da nedeni açık, belli: idealist bir filozof, eğer yenmek istiyorsa, savaştığı materyalizmi hesaba katmak zorundadır. Sonuç olarak idealistlerde materyalizmden izler, ve aynı zamanda da materyalizm için silahlar buluruz.

TÜJSTAY

ODAK YAYINLARI

● KAPİTAL I/1	Karl Marx	35.-
● KAPİTAL I/2	Karl Marx	35.-
● KAPİTAL II (Basıma hazırlanıyor).....	Karl Marx	
● KAPİTAL III/1	Karl Marx	40.-
● KAPİTAL III/2 (Basılıyor)	Karl Marx	
● SOSYALİZMİN ALFABESİ (3. Baskı)	Les Huberman	8.-
● BİLİMDE VE FELSEFEDE DİYALEKTİK NEDİR?	Ali Kızıllırmak	5.-
● EMPERYALİZM ÇAĞI	Harry Magdoff	15.-
● SENDİKACILIK VE SİYASET	Doç. Dr. A.İşikli	40.-

● KONUT SORUNU	F. Engels	10.-
● LENİNİNDEN ANILAR 1.	N. K. Krupskaya	12.50
● LENİNİNDEN ANILAR 2.	N. K. Krupskaya	15.-
● LENİNİNDEN ANILAR 3.	N. K. Krupskaya	12.50
● TARİHTE NELER OLDU?	G.V. Childe	30.-
● KIR YOKSULLARINA	V.İ. Lenin	8.-
● LENİNİZMİN ESASLARI	J. Stalin	10.-
● NEREDEN BAŞLAMALI (2. Baskı)	V.İ. Lenin	10.-

Sipariş Adresi:
Yüksel Cd. 40/1, Kızılay - ANKARA

● Türkiye'de sağlık hizmetlerinin başarı düzeyi nedir?

● Sağlık hizmetlerini genel olarak iki ana gruba inceleriz: Bunların birincisi ve önde geleni, koruyucu halk sağlığı hizmetleri, ikincisi ise tedavi edici hizmetlerdir. Ülkemizde birinci hizmet oldukça güdük kalmış, tedavi edici hizmetler belirli bölgelerde alabildiğine gelişmiştir. Koruyucu sağlık hizmetleri fazla hekim gücüne gerek göstermeyen, sağlık personeli dediğimiz, içinde ebe, hemşire, sağlık memuru gibi unsurları bulunduran bir örgüt tarafından yürütülür. Tedavi edici hekimlikte ise ağırlik noktası hekimdedir. Koruyucu hizmetler, hastalıkları başlangıç noktasında yakalayıp onları toplumsal bir sorun olma niteliğinden uzaklaştırır. Bu nedenle başarılı sürdürüldüğü takdirde tedavi edici hizmetlere fazla ihtiyaç duyulmayacaktır. Bugün sosyalist toplumlarda başarı ile uygulanan koruyucu hizmetleri, gelişmiş kapitalist toplumlarda benimsemek zorunda kalmış, sağlıklı insan gücünün üretim kadar tüketimde de önde gelen önemli bir etken olduğu anlaşılmıştır. Ülkemizde koruyucu hizmetler cumhuriyet dönemi ile beraber başlamış, Dr. Refik Saydam'ın kurduğu Hıfzısıhha Enstitüsünde salgın hastalıkları önleyecek aşılardan üretilmiş; sıtma, verem, tifo, tarama, frengi, tifo, tifo için özel örgütlenmelerle sürdürülmüştür. Bunların bir kısmı başarı ile sürdürülmüşse de (örneğin sıtma) büyük bir kısmı amaçlanan hedeflere ulaştırılmamıştır. Bu başarısızlıkta en büyük etken bir toplum sorunu olan halk sağlığına yöneticilerin toplumsal bir yaklaşımla ilgi duymamalarıdır. Halk sağlığı sorunu para yetersizliği, personel yetersizliği gibi nedenlerle sürekli geri plana itilmiş; sağlık yatırımları büyük metropollerde sayıları gittikçe artan gözlemlenen hastahane yapılarında öteye geçememiştir.

● Türkiye'de hekimliğin bölgesel dağılımı ne durumdadır? Sosyalizasyon uygulamasının başarısızlığını nasıl değerlendiriyorsunuz?

● Bugün Ülkemizde 1974 verilerine göre 17.365 hekim vardır. Bunların %62,9'u Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde toplanmıştır. Geri kalan %37,1'i ise diğer illere dağılmıştır. İstanbul'da yaklaşık olarak 570 kişiye bir hekim düşmektedir. Bu oran ileri ülkeler seviyesindedir. Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği'nde 520 kişiye bir hekim, ABD'nde 715 kişiye bir hekim düşmektedir. Oysa Güneşhan'de 16.660 kişiye bir hekim, Çarum'da 23.000 kişiye bir hekim düşmektedir. Koruyucu sağlık hizmetlerinde genellikle pratisyen dediğimiz, yani fakülteyi bitirdikten sonra uzmanlaşmamış hekime ihtiyaç vardır. Ülkemizde hekimlerin %64'ü uzman %29,6'sı pratisyen, %6,3'ü asistan hekim statüsündedir. Genellikle hastalıkların %95'inin pratisyen hekim tedavi eder. Geri kalan %5'i uzman hekime gerek gösterir. Ülkemizde uzmanlaşma bu gerçeğin tam aksini yönde gelişmiş pratisyen hekimlik itiraz edilmeyen bir dal olmuştur. Ülkemizde neden koruyucu hekimlik ve pratisyen hekimlik gelişmemiş tedavi edici hekimlik gelişmiştir? Bunun başlıca nedeni hekimliğin uygulanış biçiminden gelmektedir. Birey, sağlığını parayla satın aldığı bir ortamda yaşıyorsa sağlık alışverişi tamamen kapitalist ilişkiler içinde yürüyor demektir. Genellikle insan hastalandığı zaman hastalık kaynağını düşüneneceği yerde bundan biran evvel kurtulmayı amaçlar. Bu doğal bir tepkidir, bu nedenle hemen hekime koşar para karşılığında muayene olur ve yazılan ilaçları para karşılığında satın alarak kullanmaya başlar. Sonuç olarak, hastalık nedeni ile hekimin ve ilaç üreticisinin cebine para girer. İşte koruyucu hekimlik hizmetleri başarıya ulaşmış bir toplumda hem hekim kazancı kısıtlanmıştır, hem de ilaç üreticisinin cebine giden para azalmıştır. Görülüyor ki koruyucu hizmetlerle kapitalist gelişim arasında bu konuda önemli gelişme ortaya çıkmaktadır. Ülkemizde 1961 yılından sonra bir sosyalizasyon uygulaması geçmiştir. Bu uygulama, zaten geri bırakılmış ülkemizde, daha dâğırlı kalmış 25 ilimizi kapsamaktadır. Sosyalizasyon uygulaması başlangıçta olumlu

ANKARA TABİP ODASI YÖNETİM KURULU ÜYESİ

Dr. Ergin Atasü

sonuçlar vermiş, hekim tam gün çalışma ilkesine sadık kalmış, diğer sağlık personeli ise örgütlü ve disiplinli çalışmaya girmişti. Fakat bu uygulamaların gününden itibaren bir takım çevrelerin saldırılarına uğramış belirli bir süre sonra tam gün çalışma ilkesi kaldırılmıştır. Bu ilkenin kaldırılmasında çekilen hekim sıkıntısına bir çözüm bulmak gibi gerçekle gösterilmişse de bugünkü durum ilk uygulamanın çok gerilerinde kaldığını göstermektedir. Nedeni gayet açıktır; hasta hekim ilişkisinde kapitalist ilişkiler ve pazar ekonomisi ön plana çıkmış, hekim koruyucu hizmetleri bir kenara bırakarak para getiren tedavi edici hizmetlere yöneldiğinden zamanla halkın sosyalizasyona ilgisi azalmıştır.

● Yurt dışına hekim göçünün nedenleri nelerdir?

● Sosyalizasyon uygulaması bütün Türkiye ölçüsünde ortaya atılmış olsaydı bu hekim göçü bir yere kadar önlenmiş olurdu. Bu konuda okula ilk gelen hekimlerin bu defa da yurt dışına gidebilecekleri sorusudur. Bu gün yurt dışında 1868 hekimimiz vardır. Bu yaklaşık olarak toplam hekim sayımızın %11'ini oluşturmaktadır. Bu rakam sanıldığı kadar büyük bir oranı belirtmemekle beraber geleceğe yönelik olarak birtakım yükselmeler olabilir. Ülkemizde bir hekimin maliyeti yaklaşık olarak bir milyon iki yüz bin liradır. Burs alan bir hekim ise bir milyon iki yüz otuz bin liraya mal olmaktadır. Aradaki otuz bin liralık fark hekime 4 sene gibi bir zorunlu hizmet yüklemektedir. Zorunlu hizmeti alan hekim bu dört yılını Sağlık Bakanlığının göstereceği herhangi bir yerde çalışarak geçirmek veya bu parayı taksitle ödeme durumundadır. Bu kadar pahalı bir eğitimden geçen hekimin topluma karşı hizmet zorunluğu daha fazla ve bağlayıcı nitelikte olmalıdır. Sağlık Bakanlığının otuz bin liranın pazarlığını mahkemeye veya icra kanalıyla erayadursun cebine bir milyon iki yüz bin liralık diplomanın kovan hekim yurt dışının yolunu tutmaktadır. Görülüyor ki buradaki yaklaşım da temelden yanlış ve yetersizdir. Çok fazla yatırım olanaklarından yararlanılan yabancı toplum dileklerine uygun hekimler yetiştirdiklerinden beyin göçüne aracılıktan başka bir görev yapmamaktadır. Diğer öğretim kurumlarında ise salt tedavi edici hekimlik açısından bir eğitim verilmekte, yeni mezun büyük metropollerde köşe başları tutulmuş olduğundan para kazanma olanağının yoksun kalmakta ve çareyi yurt dışında aramaktadır. Ülkemizde hekim dağılımı bugünkü mevcut içerisinde eşit dağıtımına uğrasa 2773 kişiye bir hekim düşmektedir. Bu sayı aslında ülkemiz sağlık sorunlarını çözümlenecek bir potansiyele dikkati çekmektedir. 1971 yılı sonu itibarıyla sosyalizasyon bölgelerinde uzman ve pratisyen hekim kadrolarının %65'i, hemşire kadrolarının %71'i, hemşire yardımcısı kadrolarının %20'si, sağlık memuru kadrolarının %35'i üsttür.

Ülkemizde çocuk ölümleri %0,153 gibi yüksek bir rakam göstermektedir. Bu sayı dünya ölçüsünde birçok geri bırakılmış ülkelerden daha kabarıktır. Çocuk ölümlerinin kırsal bölgelerde %0,225'e çıktığını kent sel yörelerde %0,66'ya kadar indiğini görmekteyiz.

● Halkın çıkarları doğrultusunda bir sağlık politikasının ilkeleri neler olmalıdır? Sağlık hizmetlerinin devletleştirilmesi hakkında ne düşünüyorsunuz?

● Ankara Tabip Odasının 26-28 Haziran 1975 tarihleri arasında yapmış olduğu (Dr. Özen Arat, Dr. Şonda Çalış, Dr. Remzi Aygün ve Dr. Ömer Ertürk'ün çalışmalarıyla düzenlenen) Halk Sağlığı Kurultayı'na Sağlık Sosyal Yardım Bakanlığı yetkilileri, ülkemiz belli başlı tıp fakültelerindeki halk sağlığı kürsüsü mensupları, Hıfzısıhha Okulu yetkilileri ve Ankara Tabip Odası yöneticileri katılmışlar ve aşağıdaki kararları almışlardır:

1. Sağlık hizmetlerinde, herkesin olanaklarının elverdiği ölçüde ve eşit olarak yararlanması doğuştan kazandıkları bir haktır. Ancak bu hak, ülkemizde, her kese eşit olarak verilememektedir.

2. Herkesin sağlık hizmetlerinde eşit olarak yararlanması, ülkemizde, liberal bir düzende sağlanamaz. Liberal düzen, yapısı gereği kâr ve zarar, arz ve talep ilişkilerine göre işler. İnsan sağlığı, böyle bir ticaretin konusu olamaz. İnsan sağlığı, üzerinden gelir sağlanan, ticaret yapılan bir mal, bir meta gibi düşünülemez. Bu nedenle ülkemizde sağlık hizmetlerinin devletleştirilmesi zorunludur.

3. Sağlık hizmeti yapmak üzere, yeni mesleklerin yaratılmasında sakınılmamalıdır. Ancak, hekim dışındaki sağlık personeline, muhakkak hekimlerin yapması gerekmeyen bazı hizmetler verilmelidir. Bu görev devri-

"İNSAN SAĞLIĞI, TİCARETİN KONUSU OLAMAZ. İNSAN SAĞLIĞI, ÜZERİNDEN GELİR SAĞLANAN TİCARET YAPILAN BİR MAL, BİR META GİBİ DÜŞÜNÜLEMEZ. BU NEDENLE ÜLKEMİZDE SAĞLIK HİZMETLERİNİN DEVLETLEŞTİRİLMESİ ZORUNLUDUR."

nin yapılacağı, hekim dışındaki sağlık personeli titizlikle seçilmesi, iyi eğitilmesi ve denetlenmelidir.

4. Hekimlerin uzmanlaşmalarını yavaşlatıcı bir politika izlenmelidir. Hekimlerin, uzmanlaşmadan önce, belli bir zaman, kırsal ve gelişmemiş bölgelerde çalışmış olmaları, bir koşul olarak aranmalıdır. Uzmanlaşmadan sonra da, böyle bölgelerde çalışma zorunluluğu konulmalıdır.

5. Nerede ve hangi görevi yaparsa yapsın, hekimlerin görevleri dört ana başlığa toplanabilir. Tıp eğitimi, bu başlıklara göre yeniden düzenlenmelidir. Bu dört ana görev bunlardır: Yönetici, koruyucu, iyileştirici ve adli hekimlik görevleri.

Kurultay, yukarıda belirtilen hekimlik görevlerinin önem sırasına göre sıralanmış olduğu konusunda da düşünce ve inanç birliğine varmıştır.

6. Tüm sağlık personelinin okul içi eğitimleri, ülke koşullarına uygun olarak yeniden saptanmalıdır. Bu iş yapılırken, hekimli sâhada çalıştırılan kuruluşların yöneticileri ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının sâhada çalışan personelinin düşüncelerine başvurmak gerekli ve zorunludur. Tüm sağlık personeline belirli aralıklarla okul sonrası eğitimi de uygulanmalıdır.

7. Hekimlerde diğer sağlık personelinin çalışma koşulları gün/saat ve gün/hasta sayısı göz önüne alınarak yeniden düzenlenmelidir. Tüm sağlık personeline verilecek ücret, çalıştıkları bölgenin mahrumiyet koşulları göz önünde bulundurularak, ürettikleri hizmete göre verilmeli, değişik kuruluşlarda eşit üretime eşit ücret verilmesine önem ve öncelik verilmelidir.

8. Kamu sektöründe çalışan sağlık personeline, hakça yürütülen, uygulanan bir rasyon sistemi uygulanmalıdır. Sağlık yönetimi ve personel atanması işlemleri, günlük politikanın etkilerinden mutlaka kurtarılmalıdır.

9. Hekimlerin hastalarına koydukları tarifler, hekimlik uygulamaları ve yazdıkları reçeteler ülke koşullarına, çağdaş hekimlik biliminin gereklerine göre, hekim meslek odalarının denetlenmesi, bu konuda başı bozukluğa bir son verilmelidir.

10. Sağlık hizmetlerinin finansmanı milli bütçeden karşılanmalıdır. Genel sağlık sigortası ve benzeri uygulamalar, dengesizliği artırıcı ve iyileştirici hizmet veren hekimlere haksız ve fazla gelir sağladığından öte bir yarar sağlamayacaktır.

11. Devlet hastanelerindeki döner sermaye ve full-time çalışmalarına en kısa zamanda son verilmelidir. Bu uygulamalar, tüm harcamalarını devletin karşıladığı bu kuruluşları, daha çok gelir sağlama için iyileştirici hekimlik hizmeti veren hekimlerin emrine verilmekten öte bir yarar sağlamamaktadır.

12. Hizmetler, sağlık ocağı ve hükümet tabibliği iş birliğinde gerçekleştirilmelidir. Her hastalık ya da hizmet için ayrı kuruluş kurmak, çağdaş hekimlik bilimine ve ülkenin ekonomik koşullarına uygun değildir, pahalı bir hizmet verme biçimidir. Ayrıca evde ve ayakta tedavi yöntemi, uygun bulunan her durumda uygulanmalıdır.

13. Kamu sektöründe sağlık hizmetlerinin tek elden yönetilmesi kaçınılmaz olanağı olmayan bir zorunluktur.

14. Çevre sağlığı, besin denetimi ve beslenme, ana ve çocuk sağlığı, okul ve işçi sağlığı hizmetleri yeniden ele alınıp planlanmalı, ülke koşullarına uygun plan ve programlara bağlanmalı ve bu plan ve programlar muhakkak uygulanmalıdır.

15. Serbest hekimlik uygulamaları ve eczacılık hizmetleri etkili bir biçimde denetlenmelidir.

16. Bugün, tüm halkın var olan kaynaklardan yararlanmaması, personel yetersizliği, devletin mali olanaksızlığı, doğru politika kararlarının alınmaması olması, politikalar arası gelişki, yöneticilerin yetersizliği ve tüm halka hizmet savındaki samimiyetsizlikleri ile açıklanamaz. Var olan olanaklardan halkın eşit olarak yararlanmamasının nedeni, tüm düzenin bozuk oluşunun bir sonucu olarak sağlık hizmetleri yönetiminin bozuk oluşudur. Sağlık hizmetleri, ülkenin tüm düzeninden ayrı olarak düşünülmez. Halk ne zaman kendini, gerçekten kendini temsil edecek yöneticilerini seçerse, sağlık yönetimi de düzelinecek, hakça bir hizmet düzeyine erişecektir. Bu nedenle, bürokratik düzende bir evrim, kaçınılmazdır. Bu evrim gerçekleşmeden yapılacak herhangi bir düzeltme girişiminin sonucu, sınırlı ve hatca başarısız kalmazma mahkûmdur.

Sonuç olarak halkın sağlık sorunlarının çözümlenmesi, halkın kendi haklarını kendisinin sahip çıkması ile olanaklı görünmektedir. Bu temele dayanmayan girişimlerin başarı olasılığı, sanıldığından daha da azdır.